

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.54 zł. miesięcznie, 10.61 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 43.

BYDGOSZCZ, piątek dnia 21 lutego 1930 r.

Rok XXIV.

O nową Konstytucję.

Centrowy projekt zmian ustrojowych

Na plenarnym posiedzeniu Sejmu dnia 18 bm. zgłoszony został do łaski marszałkowskiej wniosek klubów Ch. D., „Piasta” i N. P. R-u, zawierający projekt zmian obecnie obowiązującej Konstytucji. Zgłoszony projekt jest zatem trzecim z projektów zmiany ustroju zgłoszonym do Sejmu. Pierwszy projekt zgłosił klub BB, drugi projekt przedłożyła lewica polska, a więc PPS, „Wyzwolenie” i Stronnictwo Chłopskie, ostatni zaś kluby centrowe. Ponadto Stronnictwo Narodowe zgłosiło już w komisji konstytucyjnej poprawki do Konstytucji. Komisja rozpatrywać zatem będzie cztery projekty zmian Konstytucji.

Jak już pisałem w poprzednim artykule, projekt centrowy jest pośrednim między projektem BB a projektem lewicy polskiej. Według projektu centrowego nowa, względnie zmieniona Konstytucja, obejmować ma 7 rozdziałów zatytułowanych:

I. Rzeczpospolita (art. 1—2). **II. Prezydent Rzeczypospolitej** (a. t. 3—24). **III. Władza ustawodawcza** (art. 25—62). **IV. Władza wykonawcza** (art. 63—81). **V. Sądownictwo** (art. 82—94). **VI. Prawa i obowiązki obywatelskie** (art. 95—133). **VII. Postanowienia przejściowe** (art. 134). Już z tytułów rozdziałów widoczny jest przedmiot, o który w danym rozdziale chodzi. Projekt omawiany największe zmiany w obowiązującej Konstytucji wprowadza w przepisach dotyczących stanowiska wyboru i uprawnień prezydenta Rzeczypospolitej, i składu Senatu. Co do innych postanowień nie wprowadza projekt zmian zasadniczych, zadowolając się jedynie jaśniejszym sformułowaniem artykułów. Nowością jedynie jest wprowadzenie Trybunału Konstytucyjnego.

Prezydent.

Odnosnie do stanowiska, jakie winien zajmować prezydent Rzeczypospolitej, projekt centrowy idzie w kierunku wzmocnienia władzy prezydenta. Widać to już z brzmienia artykułu 2. Konstytucji w brzmieniu projektu. Artykuł ten opiewa:

„Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu, a najwyższym tej władzy przedstawicielem jest Prezydent Rzeczypospolitej.”

Według dotychczasowej Konstytucji prezydent Rzplitej jest jedynie organem Narodu w zakresie władzy ustawodawczej. Uznanie prezydenta za najwyższego przedstawiciela władzy zwierzchniej Rzplitej ma zatem na celu zapewnienie Głowie Państwa wyjątkowego stanowiska, postawienie prezydenta ponad wszystkie władze naczelne w państwie, a więc ponad władzę ustawodawczą (Sejm i Senat), ponad władzę wykonawczą (prezes Rady ministrów z odpowiedzianymi ministrami) i wreszcie ponad niezawisłą władzę sądową. Trudno wyobrazić sobie większą niezależność prezydenta w ustroju demokratycznym.

Premierem francuskim ma zostać radykalny socjalista Chautemps.

(Własna służba telegraficzna Dz. Bydg.)

Paryż, 20. 2. Misję tworzenia nowego gabinetu powierzył prezydent Doumergue byłemu ministrowi w gabinecie Herriota Chautemps, przywódcy umiarkowanej lewicy, tzw. partii radykalno-socjalistycznej. Istnieje nadzieja, że Chautemps, który jest jednym z wybitnych członków masonerii francuskiej, skłeci nowy rząd.

W takim razie zaszłaby jednak wielka trudność z wysłaniem delegacji na konferencję morską w Londynie, gdyż

dotychczasowy premier Tardieu oświadczył, że już nie ma zamiaru do Londynu pojechać. Kryzys rządowy francuski odbił się na obradach konferencji morskiej w Londynie w ten sposób, że odroczone posiedzenia komisji chwilowo aż do 26 lutego, licząc, że do tego terminu zostanie stworzony nowy rząd francuski. Koła polityczne w Paryżu bardzo żałują oświadczenia Tardieu, ponieważ bronili on w Londynie doskonałe żądań francuskich. W.

Heca antypolska w sejmie pruskim

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 20. 2. W dniu wczorajszym odbyła się wielka dyskusja w sejmie pruskim na temat umowy wyrównawczej polsko-niemieckiej. Przywódcy stronnictw nacjonalistycznych ostro napadli na pruskiego premiera Brauna za to, że ten w radzie Rzeszy nie głosił przeciwko umowie z Polską. Nacjonalisci podkreślili, że stosunki z Polską, tym największym wrogiem Niemiec dotychczas wschodu Rzeszy, ale całego państwa. Poseł nacjonalistyczny

Baecker przybrał patetyczny ton, zaznaczając, że umowa wyrównawcza z Polską byłaby drugą garścią ziemi po Traktacie Wersalskim rzuconą na trumnę wielkiej niemieckiej polityki wschodniej z ośmiu stuleci. Poseł Baecker apelował specjalnie do patriotyzmu centrowców i prosił, aby zjednoczyć się na wspólnym froncie przeciwko umowie z Polską. Głosowanie na ten temat odbędzie się na piątkowym posiedzeniu sejmu pruskiego. B.

Skandal prasowy w Niemczech.

Ostra napaść posła nacjonalistycznego na ministra Wirtha.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 20. 2. W dniu wczorajszym doszło do dużej awantury pomiędzy ministrem obszarów zwolnionych dr. Wirthem a skrajnie nacjonalistycznym posłem prof. von Freytagh-Loringhoven. Chodziło o to, że skrajnie prawicowa „Deutsche Zeitung“, w której współpracuje p. von Freytagh, zamieściła szereg niedyskrecyj z tajnego posiedzenia komisji Reichstagu, których członkiem był m. in. właśnie p. Freytagh. Minister Wirth przypuszczał, że niedyskrecje te pochodzą właśnie od tego posła i zrobił mu gorzkie wyrzuty wobec członków komisji. Kiedy dr. Wirth zaznaczył, że gazeta zarzuca mu zachowanie się jak 8-klasista, odpowiedział Freytagh: Jeszcze byli zbyt uprzejmi dla pana. Na to zawołał burzony minister: I Pan chce być profesorem uniwersytetu? Baron Freytagh odwrócił się plecami do ministra i powiedział: Jeżeli Pan chce ze mną rozmawiać, to niech się pan nauczy najpierw dobrych manier! Sytuacja stała się tak naprężoną, że minister Wirth chciał rzucić się na posła Freytagha i spoliczkować go, obecni inni posłowie jednak zajęcie chwilowo załagodili.

Jak się korespondent Wasz dowiadywa, nie jest cała sprawa pozbawiona pewnego posmaku humorystycznego. A

mianowicie niedyskrecje nie pochodzą od barona Freytagha, ale spowodowane zostały przez podsłuchanie posiedzenia komisji, jakie odbyło się w plenarnej sali Reichstagu. Przypadkowo nie zamknięto wejścia na trybunę prasową. Jeden z redaktorów „Deutsche Zig.“ dostał się na trybunę i usiadł pod ławami, tak aby go nie było widać z sali i notował przebieg obrad. B.

Rządowy projekt zmniejszenia podatków nie zadowala społeczeństwa.

Posłowie, między nimi Kuźnierz (Ch. D.), zgłoszą swoje poprawki.

Warszawa, 20. 2. (Pat.) W dniu wczorajszym odbyło się pod przewodnictwem posła Kiernika (Piaśt) posiedzenie obu wybranych przez komisję skarbową podkomisji, a to dla spraw podatku przemysłowego i dla spraw podatku dochodowego. Celem przyspieszenia tempa prac obu podkomisji ukonstytuowano je w ten sposób, że wybrano prezydya tychże w osobach dla podatku przemysłowego przewodniczący poseł Krzyżanowski, wiceprzewodniczący poseł Świecki i sekretarz poseł Kuźnierz (Ch. D.), dla podatku dochodowego prze-

Kondolencja z powodu zgonu ambasadora Moore.

Z powodu zgonu Aleksandra Moore mianowanego ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Polsce, nasz minister spraw zagr. Zaleski wystosował depeszę treści następującej:

Jego Ekscelencja Stimson,
sekretarz stanu.

Waszyngton.

Głęboko wzruszony bolesną wiadomością o zgonie p. Aleksandra Moore, pragnę wyrazić J. E. moje kondolencje oraz najszczerszy żal, że pierwszy ambasador Stanów Zjedn. w Polsce zmarł zanim zdolał zapoczątkować działalność nowej ambasady i dać poznać swe wysokie zalety, które zapewniały mu jak najgłębsze przyjęcie.

(—) August Zaleski.

O przedstawienia polskie na niemieckim Śląsku.

(PAT) W dniach 18 i 19 bm. odbywała się w obecności prezesa komisji mieszanej w Katowicach rozprawa w kwestji petycji związku Polaków w Niemczech o odbywanie przedstawień teatralnych polskich w niemieckiej części G. Śląska oraz petycji niemieckiego związku ludowego w Katowicach o odbywanie przedstawień niemieckiej trupy teatralnej w Katowicach. W najbliższym czasie prezydent mieszanej komisji p. Calonder wyda swą opinię w powyższej sprawie.

Anglia by się chętnie rozbroiła?

Prasa angielska żywo omawia oświadczenie ministra spraw zagranicznych Hendersona na otwarciu wystawy przemysłowej w Birmingham. Henderson stwierdził mianowicie, iż Anglia wydała w ciągu każdej upływającej minuty nieomal tysiąc funtów szterlingów na koszty, związane z wojną europejską, na nowe zbrojenia, środki obronne itp. Henderson podkreślił, iż wobec tak wielkich wydatków, zmniejszenie tych sum byłoby dla Anglii wielką ulgą.

Wyjątkowość stanowiska prezydenta znajduje swój wyraz w sposobie jego wyboru. Konstytucja z roku 1921 przewiduje wybór prezydenta przez Zgromadzenie Narodowe t. j. przez Sejm i Senat razem połączone. Ta forma wyboru niewątpliwie ma pewne strony ujemne, bo uzależnia prezydenta od parlamentu. Projekt centrowy proponuje, by wybór prezydenta był dokonywany przez specjalne ciało wyborcze, nazwane Kongre-

sem Narodowym. Kongres taki składałby się z 600 członków wybieranych na 7 lat przez obywateli państwa w głosowaniu powszechnym, równym, tajnym i bezpośrednim, z wyłączeniem proporcjonalności. Prawo głosowania do Kongresu Narodowego mieliby obywatele, którzy ukończyli 24 lat życia, a nie są pozbawieni prawa wybierania do Sejmu. Członkiem Kongresu mógłby być obywatel, który ukończył

30 lat życia i ma prawo wyborcze do ciał ustawodawczych.

Omawiany projekt reguluje również sprawę zastępstwa prezydenta, jeśli z jakichkolwiek przyczyn przez 3 miesiące nie może sprawować urzędu. Zastępcą jest prezes Trybunału Konstytucyjnego. Projekt reguluje również techniczną stronę wyboru prezydenta przez Kongres Narodowy.

Uprawnienia prezydenta Rzeczypospolitej przewidziane w obecnej Kon-

stytucji doznają w projekcie centrowym pewnego rozszerzenia przez przyznanie mu prawa nominacji oficerów wszystkich stopni, rozszerzenie jego uprawnień w czasie wojny, a przede wszystkim przez przyznanie prezydentowi prawa weta (sprzeciwu przeciw uchwałom Sejmu). Odnosnie do tego prawa projekt Ch. D., Piasta i N. P. R. zawiera przepis (art. 19), na mocy którego może prezydent w ciągu 30 dni zwrócić Sejmowi przeznaczoną do ogłoszenia ustawę do ponownego rozpatrzenia. Jeśli jednak Sejm i Senat zwrócą przez prezydenta ustawę ponownie uchwalą, musi ona być ogłoszona jako obowiązujące prawo.

Sejm i Senat.

Przepisy Konstytucji, dotyczące władzy ustawodawczej, doznają w projekcie centrowym zasadniczej zmiany, gdy chodzi o Senat. Dotychczasowa Konstytucja przewiduje Senat złożony ze 111 członków wybranych w pięcioprzymiotnikowych wyborach. Ordynacja wyborcza do Senatu różni się od ordynacji sejmowej jedynie tym, że wiek wyborców i wybranych jest wyższy, a okręgi stanowią całe województwa. Senat jest zatem właściwie zmniejszonym Sejmem, a nie ciałem odrębnym, jakim ma być Izba Wyższa. Kluby środkowe ustalają w swoim projekcie konstytucyjnym liczbę senatorów na 150. Stu senatorów wybieranych ma być w głosowaniu czteroprzymiotnikowym, t. j. powszechnym, tajnym, równym i bezpośrednim z wykluczeniem proporcjonalności; 50 senatorów wybierają Izby: rękodzielniczo, przemysłowo-handlowe, rolnicze i pracy. Kadencja Senatu ma trwać 7 lat, a nie jak obecnie 5 lat. Co do prawa wyborczego czynnego i biernego do Senatu — nie wprowadza projekt żadnych zmian.

Odnosnie do technicznych przepisów wyborczych do ciał ustawodawczych, co do praw i obowiązków posłów i senatorów, co do sposobu obradowania parlamentu itp., projekt centrowy utrzymuje obecnie obowiązujące postanowienia z pewnym ograniczeniem nietykalności poselskiej, oraz usprawnieniem techniki prac parlamentarnych.

Rząd.

Władzą wykonawczą w pojęciu projektu centrowego jest prezes Rady Ministrów z poszczególnymi ministrami i podległymi urzędnikami. Odpowiedzialność parlamentarna ministrów zostaje utrzymana — przy czym utrudnione jest ich obalenie (45 podpisów pod wnioskiem o votum nieufności — 3/5 głosów potrzebnych do uchwalenia wniosku przy obecności 1/2 ustawowej liczby posłów).

W zakresie sądownictwa wprowadza projekt centrowy nową władzę pod nazwą Trybunału Konstytucyjnego. Według art. 94 projektu Trybunał Konstytucyjny powołany być ma

„do orzekania zgodności z Konstytucją ustaw i rozporządzeń z mocą ustawy oraz do rozstrzygania sporów między władzami administracyjnymi, a sądami”.

Skład takiego Trybunału określić ma osobna ustawa. Prezesa Trybunału mianuje prezydent Rzpłitej zśród 3 kandydatów przedstawionych przez Sejm. Kandydaci muszą mieć kwalifikacje na urząd sędziowski.

Inne przepisy.

Co do praw i obowiązków obywatelskich projekt Ch. D., „Piasta” i N. P. R. nie wprowadza żadnych zmian. W przepisach przejściowych przewidziano, że po uchwaleniu zmian Konstytucji obecny prezydent,

Senacka komisja budżetowa uznaje ciężki stan finansów miejskich.

Warszawa, 19. 2. (Pat.) Komisja skarbowo-budżetowa Senatu przystąpiła do obrad nad budżetem Ministerstwa Spr. Wewnętrznych.

Sprawozdawca senator Boguszewski zapowiedział zgłoszenie wniosku o wstawienie kredytów 450.000 zł. na prace przygotowawcze do spisu ludności.

Senator Koerner występuje przeciw okólnikowi, polecającemu przyznawanie kredytów jedynie na odbudowę wsi, gdy wielkie miasta są zniszczone przez wojnę. Mówca obrazuje ciężki stan finansów miejskich, domagając się ulg i ewentualnego umorzenia pożyczek, zaciąganych na zwalczanie bezrobocia.

Senator Głabiński zarzuca rządowi rozbijanie ruchu narodowego w Polsce, oraz wciąganie policji w walki polityczne.

Senator Izzycki (Wyzw.) dopatruje się samowoli władzy administracyjnej i do-

maga się powiększenia kredytów na walkę z alkoholizmem.

Senatorowa Kłuszyńska (PPS) podkreśla konieczność uspokojenia społeczeństwa.

Senator Strug-Gałecki omawia sprawę centralnego biura filmowego i występuje przeciwko niewłaściwym cenzurom filmowym, domagając się uregulowania tej kwestji.

Po przemówieniu senatora Romana zabrał głos p. minister spraw wewn. Józewski, który zaznaczył, że będzie walczył o środki finansowe samorządów, jak również w sprawie zaległości w opłatach instytucji państwowych. Wszelkie podobne fakty będą rozpatrywane, natomiast p. minister zastrzega się przeciw nogólnianiu zarzutów, zwłaszcza wobec policji jako całości, pracującej bardzo ofiarnie w ciężkich warunkach.

Sytuacja gospodarcza kraju nie jest pomyślna.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 20. 2. Agencja „Iskra” rozeseła do pism warszawskich następujące streszczenie z sprawozdania Banku Gospodarstwa Krajowego o sytuacji ekonomicznej Polski w styczniu roku bieżącego:

Rok bieżący rozpoczął się znakiem znacznych trudności gospodarczych w porównaniu z grudniem ubiegłego roku. Nastąpiło w styczniu nawet pewne zaostrzenie w sytuacji, ponieważ przesilenie opanowało również te działy życia gospodarczego, które poprzednio znajdowały się w nieco lepszym położeniu. Napięcie na rynku pieniężnym nie zmniejszyło się, a trudności uzyskania nowych kredytów były znaczne. W rezultacie zdolność płatnicza społeczeństwa pogorszyła się, na co wskazuje wzrost protestów wekslowych w Banku Polskim. Na giełdzie panuje zupełny zastój. Tylko w papierach wartościowych nastąpiło pewne ożywienie. Nacisk na rynek kredytowy pochodził w znacznej mierze ze strony rolnictwa, w którym kryzys ostatnio się zaostrzył. W styczniu bowiem wobec niżki cen

ziemiopłodów zanadła się również wyraźniejsza tendencja zniżkowa dla cen artykułów hodowlano-zwierzęcych. W związku z tem w poszczególnych działach produkcji przemysłowej nastąpiło dalsze zaostrzenie sytuacji spowodowane dla przemysłu przez stan pogody i względy atmosferyczne.

Bardzo łagodna zima spowodowała trudności zbytu w górnictwie węglowym.

Wytwórczaść przemysłu naftowego zmniejszyła się.

Przemysł włókienniczy zaprowadził dalsze ograniczenia wytwórczości, gdyż oprócz zastój na rynku krajowym, nastąpiło w styczniu zmniejszenie eksportu.

Przemysł drzewny odczuwał dalszy brak zbytu na rynku krajowym i zagranicznym, gdzie spotkał silną konkurencją drzewa rosyjskiego.

Położenie handlu wskutek niedostatecznych obrotów oraz zlej wypłacalności odbiorców pozostało niepomyślne.

Liczba bezrobotnych znacznie się zwiększyła!

Tragiczny wypadek konsula meksykańskiego.

Pod Warszawą wydarzyła się katastrofa automobilowa. — Konsul i kierowca nie żyją. — 4 osoby ciężko ranne.

Warszawa, 19. 2. (PAT) Dziś pod Warszawą wydarzyła się katastrofa automobilowa, w której zginęło dwie osoby, a 4 odniosło ciężkie rany. O godz. 9 rano z Warszawy jechał do Wilanowa automobil, należący do konsula meksykańskiego, w którym znajdowali się konsul meksykański Rodríguez Duarte, Brygiewicz honorowy konsul z żoną, brat Brygiewiczowej Gałunos, pani Kamińska i kierowca Ulas. Wskutek szybkiej jazdy na zakręcie szosy automobil uderzył w drzewo, przyczem motor zapalił się i automobil stanął w płomieniach. Kierowca Ulas poniósł śmierć na miejscu, ciężko rannych pasażerów odwieziono do Warszawy i umieszczono w lecznicy. W godzinach popołudniowych wskutek odniesionych ran zmarł konsul Duarte.

Warszawa, 20. 2. (Tel. wł.) Rząd meksykański zwrócił się wczoraj wieczorem do rządu polskiego z prośbą, aby zwłoki konsula zostały zabalsamowane w Warszawie. Następnie wysłane one będą do Meksyku.

Niezwykły wypadek motocyklisty.

Spadł z maszyną z mostu i zawisł na przewodach telegraficznych.

Makówarsk, dnia 20. 2. Z Makówarska, pow. bydgoskiego donoszą nam o niezwykłym wypadku, jaki zdarzył się niefortunnemu motocykliście. Oto z Działna w Stronę Koronowa, jechał motocyklem Maksymilian Smukałski, wracając z siostrą swą, i gdy przejeżdżał pod Makówarskiem przez most kolejowy, skierował pojazd tak niefortunliwie, że spadł z mostu

Z obrad konferencji celnej w Genewie.

Wielka mowa polskiego ministra przemysłu i handlu

Genewa, 19. 2. (Pat.) Na dzisiejszym popołudniowym posiedzeniu konferencji w sprawie rozejmu celnego przemawiał p. minister przemysłu i handlu inż. Kwiatkowski. Na wstępie mówca scharakteryzował gospodarkę Europy w okresie powojennym podkreślając, że źródło dzisiejszych narań i konsekwencji, które z nich mogą wyniknąć, są znacznie głębsze, niżby się wydawało z formy porządku obrad. P. minister omawia chaotyczny stan gospodarki Europy w dobie powojennej i zaznacza, że dopiero od chwili uporządkowania waluty życie gospodarcze zaczyna wchodzić na normalne tory rozwoju. Tak samo w poszukiwaniu sposobu naprawy obecnego kryzysu należy sięgnąć do podstawowych warunków bytu gospodarczego każdego kraju. Wysoka stopa procentowa w poszczególnych państwach jest różna, a przeto i warunki gospodarcze są inne. Omawiając sytuację państw Europy, p. minister podkreślił wybitną tendencję ku protekcjonizmowi (uprzywilejowanie) rolnemu. Protekcjonizm ten ujawnił się nie tylko w taryfach celnych, lecz i w zarządzie administracji, a w bardzo znacznym stopniu również w przepisach weterynaryjnych. Przypomina również p. minister o trudnościach, stawianych emigracji, która w niektórych krajach jest naturalnym wynikiem przyrostu ludności i trudności gospodarczej. Dalej mówca zwraca uwagę, że taryfy celne noszą różny charakter. Zdrowa polityka celna zwiększy rozwój produkcji i spożycia na rynku wewnętrznym przez co w rezultacie zmniejsza import. W zakończeniu p. minister wyraził zdanie: Świadomość faktów, że losy narodu i państw spajają się coraz bardziej w jedną nierozzerwalną całość — jest obudzona.

Przemawiał również włoski przedstawiciel minister Botial, zaznaczając, że urzeczywistnienie idei zawarcia tego rodzaju pokoju celnego jest w obecnej chwili niemożliwym, tembardziej, że konferencja nie posiada bynajmniej charakteru uniwersalnego wobec tego, że Stany Zjedn. A. P. jak również wiele innych krajów pozaeuropejskich nie są reprezentowane na konferencji. Mówca podkreślił, że zbiorowe umowy, dotyczące uregulowania stosunków celnych może są dobre, jednakże tradycja dwustronnych układów handlowych i celnych nie powinna być zarzucona.

Minister finansów Rumunii Madgearu wypowiedział się za zawarciem układu, stawiając jednak pewne warunki, zwracające się szczególnie przeciw nowym agrarnym cłom ochronnym pewnych krajów.

Wybuch prochowni pod Atenami.

Ateny, 19. 2. (PAT) W prochowni w pobliżu Aten miała miejsce silna eksplozja. Jest 9 zabitych i 15 rannych. Straty materialne znaczne.

Sejm i Senat urzędować będzie aż do końca kadencji, lecz wybory zarządzane ewentl. przed upływem kadencji odbywać się będą na podstawie nowej Konstytucji.

Oto streszczenie centrowego projektu Konstytucji. Jako wynik kompromisu 3 stronnictw nie mógł projekt ten być wyrazem wszystkich programowych postulatów tych stronnictw. W szczególności zaś nie zawiera on szeregu żądań wysuwanych przez Ch. D. Jednakże należy stwier-

dzić, że w projekcie centrum nie ma nic takiego, co byłoby przeciwne programowym założeniom ruchu chrześc. społecznego. I dlatego też Ch. D., która zresztą zainicjowała wspólny projekt ugrupowań środkowych, będzie tak w komisji jak i na plenum Sejmu obstawać za przeprowadzeniem projektu, który już ze swego charakteru winien stać się podstawą do zbliżenia między reakcyjnym projektem B. B., a ultraradykalnym projektem lewicy polskiej. Zabrzęski.

Wielkie nieszczęście samochodowe.

Dwie osoby poniósł śmierć na miejscu.

Tuchola, 20 lutego.

Z Tucholi donoszą: Dnia 19 bm. na szosie między Małym Miedromierzem a Brzuchowem samochód ciężarowy kupca Tieda z Tucholi najechał na wóz mistrza rzeźniczego Jana Głowczewskiego, również z Tucholi. Skutkiem zderzenia Jan Głowczewski i jego uczeń Kotlega ponieśli śmierć na miejscu. Szofera ciężarowego samochodu aresztowano, wóz został strzaskany, zaś samochód znacznie uszkodzony. Szczegóły podamy w następnym numerze naszego pisma.

Rama

Mleczna Margaryna

Schicht

w każdej kuchni rzecz jedyna

Ostatnie chwile Malmgrena. Zajmujące szczegóły z ekspedycji podbiegunowej generała Nobile.

Kilka tygodni temu obiegała prasę zagraniczną wiadomość o powierzeniu osławionemu generałowi Nobile stanowiska przy jakiejś nowej wyprawie sterowcem na pola lodowe na północy naszego globu. Pogłoska ta wydała się nam bardzo podejrzana wobec wielkiej kompromitacji, jakiej doznał ów generał, i dlatego jej naszym czytelnikom wcale nie podaliśmy do wiadomości.

Okazuje się, że istotnie pogłoska ta była pozbawiona wszelkich podstaw, tem bardziej, że śledztwo w sprawie generała Nobile wykazuje coraz dobitniej smutną rolę, jaką ten kiepski nawigator odegrał podczas swojej ekspedycji na sterowcu „Italia”. Powszechnie wiadomo, jaki smutny był koniec tej wyprawy i jak mimo zabiegów dziesiątek drużyn ratunkowych nie udało się już ocalić wszystkich uczestników nieudalnego dzieła.

Szczegóły dotychczasowego śledztwa zostały w tych dniach ogłoszone przez włoskie ministerstwo marynarki, a to w celu zaznajomienia całego świata ze sprawą, która rzuciła takie złe światło na naukę włoską wogóle. Aby zapobiec niesusznym zarzutom, opublikowano ten materiał dowodowy, który wypełnił spory numer nadzwyczajny oficjalnego pisma marynarki włoskiej.

Przedewszystkiem staje się niezbitą prawdą, że Nobile do swojego dzieła wcale nie dorósł. Nie posiadał on wcale patentu na prowadzenie sterowca, jest wogóle kiepskim lotnikiem, a co do jego charakteru, to niema dwóch zdań, że jest on człowiekiem, na którym nie można nic a nic polegać. Powierzenie mu drogiego sterowca oraz życia szeregu ludzi było wielkim błędem. Również dobór załogi pozostawił wiele do życzenia, mianowicie maszyniści naogół lecieli po raz pierwszy, a więc nie byli wcale przystosowani do dalekiego lotu. Orga-

nizacja pracy była fatalna, to też nie dziwi, że sterowiec wkrótce już po wydośtaniu się poza ostatnie siedziby ludzkie, zdany na wiatry nieprzyjazne, zaczął lawirować i nie słuchał już ręki kapitana. Doszło do tego, że cała maszyna spadła na dół z szybkością 100 klm. na godzinę i rozbiła się.

Na lodzie, gdzie rozbitkowie, częściej ranni, założyli obóz, okazało się, jak mało sobie zdali sprawę z położenia kierownik ekspedycji. Inicjatywę wziął wtedy w swoją rękę uczony szwedzki Malmgren i za zgodą generała Nobile puścił się w drogę pieszą na południe poprzez pola lodowe. W towarzystwie dwóch Włochów, a mianowicie Mariano i Zappi, przebył Malmgren istną gehennę. W przeciągu 24 godzin zrobiono 5 klm. drogi, zawsze pnąc się po bryłach lodowych. Temperatura obniżała się z każdą minutą. Malmgren miał rękę zla-

maną, a teraz zaczęły mu puchnąć kończyny. Wkrótce już odmrozili sobie zupełnie jeden palec. 12 dni maszerowania. Wtedy Malmgren prosił towarzyszy, aby go zabili siekierą, ale oni odmówili, prosząc, by dalej z nimi szedł. To było jednak niemożliwe, gdyż jego nogi przedstawiały już jedną straszną okrwawioną bryłę. Na żądanie Malmgrena złożyli go towarzysze na lodzie i przykryli śniegiem, kładąc się o kilka kroków dalej. Czekali 20 godzin. Wdzieli wtedy, jak Malmgren się podniósł, rzucił słowa zachęty na dalszą drogę i znikł we mgle.

Tragiczna śmierć Malmgrena i straszne chwile, jakie przeszli inni uczestnicy wyprawy, ciążyą na sumieniu generała Nobile. Władze włoskie nie biorą go też wcale w obronę i otwarcie przyznają, że katastrofa „Italji” i jej załogi była winą tego „małego człowieka do wielkich interesów”. (js.)

Z uroczystości dziesięciolecia w Grudziądzu.

Rycina nasza przedstawia tę uroczystą chwilę, gdy autor aktu erekcyjnego p. asesor Fr. Śliwa wpuszcza w cokół pomnika akt erekcyjny. Orkiestra gra hymn narodowy, artylerje oddają 12 strzałów, syreny i dzwony kościołów grudziądzkich uderzają na alarm, dając znać szerokim warstwom, że ta chwila wielka nastąpiła. — Wraz z aktem erekcyjnym złożono: 1) Plan miasta Grudziądza, 2) ludność wedle % narodowości, 3) spis wydawnictw, 4) monety będące w obiegu, 5) spis członków magistratu i Rady Miejskiej, 6) spis zasłużonych zmarłych patriotów i działaczy z Grudziądza.

Uznanie dla kartografa polskiego Romera.

Prezydium Międzynarodowej Unji Geograficznej we Florencji powołało profesora Eugenjusza Romera na stanowisko wiceprezesa Unji na miejsce zmarłego prof. Naomata Yamasaki. Wysokie to odznaczenie ma moc do następnego kongresu geografów, który odbędzie się w Paryżu w lecie 1931 roku.

2-tysięczna rocznica urodzin Wergiljusza.

W całych Włoszech trwają przygotowania do wielkich uroczystości, które odbędą się w związku z przypadającą 2000 rocznicą urodzin Wergiljusza. Główne uroczystości odbędą się w Mantui, w pobliżu której urodził się Wergiljusz, w Rzymie oraz w Neapolu.

Dziennik włoski wyznaczył nagrodę literacką.

Dziennik piemondzki „La Stampa” ogłosił, iż w 1930 r. udzieli nagrody w sumie 50.000 lirów za najlepszą powieść autora włoskiego.

Marek Romański.

15

PAJĄK

Sensacyjna powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

Spojrzał na nią z podziwem. Widział dorosłych mężczyzn, którzy krzyczyli przy tem zabiegu. Nieznajoma nie wydała nawet jęku, tylko w oczach jej zabłyły duże łzy.

Durski pozostał przy niej, aż do nadejścia pociągu sanitarnego.

— Panią trzeba przewieźć do lecznicy — zdecydował.

Zawahała się:

— Mój Boże! Tam, gdzieś, w wagonie zostały moje pieniądze...

— Obliczać będziemy się potem. Czy mam kogoś powiadomić o wypadku pani...

— Tymczasem... nie.

Ucisnęła mu gorąco rękę, gdy ulokował ją w sanitarnym wozie.

— Niech mnie pan odwiedzi. — prosiła.

Prośba ta była zupełnie zbyteczna, ponieważ Durski już wcześniej powziął mocne postanowienie uczynienia tego.

Była godzina dziewiąta rano, gdy znalazł się na stacji w Skierniewicach. Zmęczony śmiertelnie nadal dwie depesze. Jedną do ojca, z uspokojeniem, że wyszedł cało z katastrofy drugą do Horskiego z zapytaniem, czy ma jechać do Krakowa, czy też otrzyma nowe instrukcje.

W dwie godziny potem odebrał pospieszną depeszę.

Brzmiała ona.

Wracać natychmiast do Warszawy. Sytuacja poważna.

Horski.

Co znaczyły słowa: „Sytuacja poważna” Durski nie rozumiał.

ROZDZIAŁ X.

Była godzina zaledwie dziewiąta rano i Marjusz Arkturus spoczywał jeszcze pogrążony w głębokim śnie, gdy naraz do drzwi zaczęto natarczywie pukać.

Arkturus przeciągnął się wygodnie na łóżku, zaklął zły, iż zakłócają mu odpoczynek, poczem wyskoczył z łóżka i trąc oczy do drzwi podążył.

— Kto tam?..

— Swój! — odezwano się.

Marjusz nie miał najmniejszego pojęcia, co miała oznaczać ta odpowiedź, zadowolony z siebie i otworzył drzwi.

Był jeszcze tak zaspany, że zrazu zdawało mu się, iż stoi przed drzwiami, jakiś ośmioletni chłopczyk, który nie wiadomo pociągnął go ze snu...

— Czego chcesz moje dziecko?

Dziecko zarechotało wesołym śmiechem.

— Dziecko? Ładne dziecko? Mam 40 lat! Ha! Ha!

Teraz dopiero Arkturus zrozumiał, że ma przed sobą karzełka. Przypomniał sobie, iż dał ogłoszenie o wynajęciu pokoju dla karzełka w „Expressie Nadwiślańskim”.

Oprzytomniał momentalnie.

— Pan w sprawie pokoju?

— Tak. To pan dał to ogłoszenie.

— Ale dlaczego na moje pytanie odpowiada pan „swój”?

— Bo ja „swój” jestem. Nie mam ani tatusia, ani mamusi.

— Pan jest bardzo dowcipny.

— Zdarza się raz na dwa tygodnie. Można obejrzeć ten pokój?

Mały człowieczek wtoczył się do pokoju Arkturusa.

— Pokoik dla karzełka. — cieszył się.

— Pyszny pomysł! Powinny być specjalne domy dla karzełków, kamienice, koleje. Ha! Ha! Ha! To ten pokój? Więc mam tu mieszkać z panem?

Marjusz zaprzeczył ruchem głowy.

— Nie, tam u góry?

I wskazał ręką na kwadratowy otwór, wiodący na stryszek.

— Blisko nieba?

— Nie bardzo! Ale pokoik jest bardzo miły!

— A jak się tam wchodzi?

O, tak. Znaleźli się obaj na stryszku opatentowanym jako „pokoik dla karzełka”.

— Tu przecież niema okna.

— Może pan mieć okien, ile pan chce. Chce pan mieć trochę światła wyjmuję pan jedną dachówkę, chce pan mieć więcej drugą, a chce pan mieć plażę wyjmuję pan wszystkie.

Karzełek pokiwał głową:

— Pokoik faktycznie bardzo miły...

— Nadaje się szczególnie do pracy umysłowej.

— To dobrze! Jestem właśnie w zespole „Morskiego Oka” i dużo pracuję umysłowo. Jaki jest czynsz?

Marjusz wymienił sumę.

— Bardzo, bardzo tanio. Tylko jest jedna trudność.

— ??..

— Nie mogę wziąć tego pokoju... bo to, pan rozumie, ja mam ogromne powodzenie u kobiet. I kobiety u mnie też. Ha! Ha! A tu widzi pan... wejście

dla pań byłoby trochę krepujące. Szaleją za mną.

Karzełek ubolewając, że ze względu na krepujące wejście nie może wynająć wygodnego mieszkania pożegnał Marjusza z wyszukaną uprzejmością.

Ledwie Marjusz wrócił do łóżka i sięgnął po papierosnicę zapukano do drzwi powtórnie.

Znowu w sprawie mieszkania...

Tym razem był to barczysty, dobrze zbudowany i wysoki mężczyzna, bardzo elegancko ubrany, choć elegancja ta nie zbyt zgadzała się z jego wyglądem.

Trzymał w ręku numer gazety z zakreślonym ogłoszeniem.

— Pan dał to ogłoszenie?

— Ja...

— Chciałem obejrzeć ten pokój.

Marjusz obrzucił barczystego jego mością badawczym spojrzeniem:

— Dla karzełka?..

— Tak, dla karzełka!... Cemu pan się dziwi?

— Pan ma zapewne kuzyna karzełka?... — zainteresował nieśmiało Marjusz.

— Nie, chcę ten pokój wziąć dla siebie!

— Pan przecież nie jest karzełkiem?..

Przybyły okazał pewne zdenerwowanie, co sprawiło, że Arkturus cofnął się o krok wstecz:

— Ja byłem karzełkiem tylko urodzeniem! Jak się urodziłem byłem najmniejszym z wszystkich karzełków na świecie! No, pokaż pan ten pokój!

Ostatnie słowa brzmiały, jak rozkaz. Marjusz usłuchał tego rozkazu.

Nieznajomy zbadał stryszek z ogromną uwagą:

(Ciąg dalszy nastąpi).

Sprawca tajemniczego morderstwa w Kutnie uwięziony.

Zradziła go własna żona.

Po dwu latach i trzech miesiącach wydało się, kto jest właściwie mordercą, który zamordował ś. p. Wacława Wojciechowskiego, właściciela biura pisania, prośb i podań w Kutnie. W tych dniach, podczas libacji w jednej z restauracji kutnowskich, zdradził się sprawca zabójstwa. Jestto znany awanturnik niejaki Adam Boberski z zawodu murarz. Na gruncie kutnowskim występował Boberski jako atleta. Będąc podchmielnym w restauracji, oświadczył swemu towarzyszowi libacji, że żona chciała go zdradzić, że on jest mordercą Wojciechowskiego. Podслушал tę rozmowę właściciel restauracji, który niezwłocznie zawiadomił o tem policję. **Żona Boberskiego przebywa w Bydgoszczy**, dokąd przybył urzędnik tamt. policji w celu zebrania wyjaśnień. Oburzona na męża Boberska, początkowo nie chciała udzielić żadnych wyjaśnień, w końcu jednak zrezygnowana oświadczyła: „Wszystko jedno, on i tak mnie zakatrupi, więc powiem”.

Jakoż rozpoczęła straszną opowieść. Dnia nie pamięta, wie tylko, że było to w listopadzie 1927 roku. Mąż wyszedł z domu wieczorem i wrócił w dość krótkim czasie, strasznie zdenerwowany i cały zbrzydany krwią. Na pytające spojrzenie żony, odpowiedział ponuro: „zabiłem człowieka”.

Znając awanturniczy charakter męża, przypuszczała, że zabił kogoś z kolegów w czasie burdy na ulicy lub w restauracji. Po chwili Boberski wybelkotał z drżeniem w głosie: „zabiłem Woj-

ciechowskiego”, przyczem rzucił żonie 40 złotych. Boberska zdrętwiała z oburzenia i zawołała: „więc ty łobuzie jeden zamordowałeś człowieka za 40 zł?” Wówczas Boberski zagroził jej użyciem pięści i nakazał milczenie.

Czy kościół prawosławny w Rosji stoi na usługach bolszewizmu?

Niedawno donosiliśmy o tem, że w najbliższych tygodniach odbędzie się w Salonikach w Grecji synod kościoła prawosławnego, na którym ma być rozstrzygnięta sprawa, czy **metropolita Sergiusz, obecnie wierny sługa Sowietów**, ma nadal pozostać głową tego kościoła. Wątpliwość ta wydaje nam się szczególnie uzasadnioną wobec ostatniego wy-

stąpienia tego dygnitarza w odpowiedzi na orędzie Ojca św.

Nie znamy wprawdzie dosłownego tekstu oświadczenia metropolity Sergiusza, ale z uwag, jakie ono wywołało w prasie zagranicznej, wnioskować możemy, że **krok metropolity nie mógł być podyktowany troską o dobro kościoła prawosławnego w Rosji sowieckiej**, ale list ten wystosowany był pod moralnym przymusem władz bolszewickich. Tak patrzy na tę sprawę szczególnie berlińska „Germania”, która z tej przyczyny traktuje polemikę Sergiusza stosunkowo bardzo pobłażliwie. M. in. metropolita pisze, że duchowieństwo w Rosji jest prześladowane tylko wtedy, gdy dopuszcza się przekroczeń politycznych. „Germania” odpowiada na to, że już obrona religii, największej świętości narażeniu, uważana jest przez sowieckie za przestępstwo polityczne i karane z całą brutalnością właściwą tym władzom. Na zarzut, jakoby orędzie Ojca św. podyktowane było przez koła angielskie w obronie wielkich posiadłości, odpowiada organ katolików niemieckich, że jest to twierdzenie gołosłowne i nie-szczere.

Zaznaczyć jeszcze wypada, że inne pisma, m. in. „Vossische Zeitung” nazywają list metropolity Sergiusza **zrzeczeniem posunięciem dyplomatycznym rządu sowieckiego**, który, zasnaniając się duchownym rosyjskim, pragnie w ten sposób osłabić wywody Ojca św. (js).

Krucjaty dawniej a dziś.

Tak Piotr z Amiens prowadził wiernych przeciw niewiernym,

dziś tak maszeruje przeciw wrogom kościoła kapitał międzynarodowy.

Z KRAJU.

WARSZAWA. Po Poznaniu Piotrków, Tomaszów i Kalisz. Do Warszawy przybyli przedstawiciele belgijskiego towarzystwa budowy elektrycznych tramwajów bez szyn w celu zaferowania władzom samorządowym tych miast, które nie posiadają tramwajów przeprowadzenia komunikacji. Belgowie poza Małopolską mają zamiar przeprowadzić linje w h. Konieśwówe w miastach Piotrkowie, Kaliszu, Tomaszowie, Radomiu, Kielcach.

LWÓW. Proces przeciwko księdzu grecko-katolickiemu. Przed sądem przysięgłych rozpoczęła się rozprawa przeciwko księdzu grecko-katolickiemu Michałowi Kuskowiczowi, administratorowi parafji w Janowie, oskarżonemu o zdradę główną. Urządził on 1 listopada 1928 żałobne nabożeństwo za poległych w wojnie polsko-ukraińskiej, poczem udał się na cmentarz, gdzie wygłosił do ludności podburzającą mowę. Również 6 maja 1929 w poniedziałek wielkanocny duchowny grecko-katolicki odprawił nabożeństwo, na którym wygłosił podobne kazanie. Oskarżony wypiera się winy. Rozprawa trwać ma trzy dni.

KATOWICE. Posterunkowy targnął się na życie. Wyrzucił z rewolweru w skroń odebrał sobie życie starszy posterunkowy Władysław Lepczyński z Szopienic. Kula utkwiała w czaszce. Mimo natychmiastowej operacji stan samobójcy jest beznadziejny. Powodem rozpaczliwego kroku było rozdrażnienie nerwowe z powodu przeniesienia Lepczyńskiego na inne miejsce służby.

Złodzieje przesyłek kolejowych schwytni.

Dokonali oni szeregu kradzieży na kolei Łódź Kaliska.

Z Łodzi donoszą: Na skutek częstych skarg dostawców jak odbiorców, o brakach w przesyłkach kolejowych, władze śledcze zarządziły ścisłą obserwację, która doprowadziła do wykrycia i ujęcia sprawców kradzieży.

W jednym wypadku stwierdzono, że z pociągu towarowego znikło 12 worków cukru.

W toku dochodzenia ustalono, że około dworca kręcił się znany dobrze policji łódzkiej złodziej-recydywista, Jakubowicz Hersz, który prowadził kon-szachty z innymi osobnikami.

Funkcjonariusze policjoni, podążając

w ślad za Jakubowiczem, spostrzegli, że skierował się on na ulicę Łagiewnicką, gdzie wszedł do domu pod nr. 13.

Dom obsadzono posterunkami. Wkraczający policjanci ujrzeli jeszcze 10 worków cukru, których złodzieje nie zdążyli ukryć. Wobec tych dowodów kradzieży aresztowano Jakubowicza i Adlerę, znanego pasera.

Badani przyznali się do winy i ujawnili nazwiska współników kradzieży i wyjaśnili, że poprzednio dokonali szeregu kradzieży na kolei Łódź-Kaliszka.

KOLUSZKI. Zbrodnia zwyrodniałej matki. Strasznej zbrodni dopuściła się w Koluszkach na swym nieletnim dziecku własna matka niejaka Łukasikowa. Była ona złą matką i znęcała się nad 2-letnim chłopcem. W ostatnich dniach przestał nawet maleństwo karmić. Wreszcie postanowiła usunąć na zawsze synka. W tym celu pozostawiła dziecko w ciemną noc w polu. Synek był tylko w koszulce. Nazajutrz znaleziono zwłoki dziecka, w którym rozpoznano syna Łukasikowej.

Z Gdyni.

Głęźki kryzys gospodarczy w Gdyni.

Fabryki budowlane w Gdyni przechodzą obecnie ciężki kryzys i w kilku ogłoszono nadzór sądowy. M. in. firma Mikulski ogłoszono upadłość na sumę miliona złotych. Zdaniem kół gospodarczych w Gdyni przyczyną katastrofalnego stanu jest brak kredytów budowlanych oraz bezwzględne ściąganie podatków.

Z Gdańska.

Nie samobójstwo, a morderstwo.

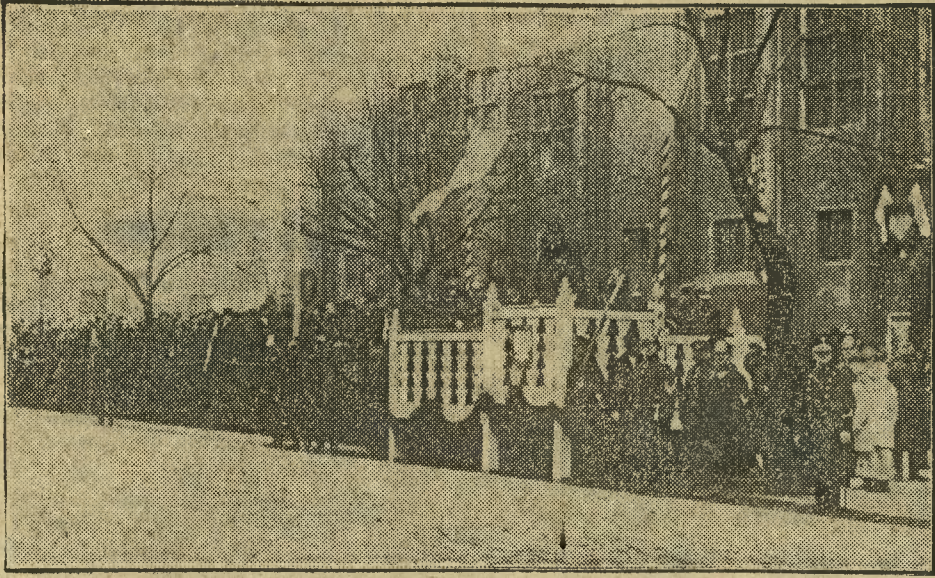
Niedawno donosiliśmy o tragicznej śmierci nieznanego osobnika na pomoście w Sopocie. Podano wtedy, że denat po przecięciu sobie żył skoczył do wody. Obecnie policja po wydobyciu zwłok z wody stwierdziła, iż jest to b. krupier kasyna sopockiego Schuster, który został napadnięty przez nieznaną osobników, pobity dotkliwie w bestjałski sposób a następnie wrzucony do wody.

Z Litwy.

Odszkodowanie za okupowanie kraju kłajpedzkiego.

W myśl podpisanej w Paryżu konwencji Litwa będzie musiała zapłacić rządowi niemieckiemu, francuskiemu, angielskiemu i włoskiemu odszkodowanie za okupowanie kraju kłajpedzkiego od chwili oddania tego kraju przez Niemcy do chwili przyłączenia do Litwy. Poczynając od r. b. Litwa w przeciągu 4 lat będzie płaciła 8 milj. 800 tys. marek w złocie. Według dodatkowej wiadomości, nie osiągnięto porozumienia w sprawie paragrafu 4 konwencji kłajpedzkiej. Przedstawiciele państw sprzymierzonych mieli podobno wyrazić zgodę na mniejszą sumę reparacyjną. Dokładnie jednak nie wiadomo, do jakiego stopnia suma ta będzie zredukowana.

Z pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej w Toruniu.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej odbiera defiladę na Rynku Staromiejskim.

Ogólny widok defilady.

Z WIELKOPOLSKI I POMORZA.

Z zemsty ścieli 26 słupów telefonicznych.

Z Kościerzyny donoszą: W nocy z dnia 15. na 16. bm. nieznanymi sprawcami dokonano zniszczenia linii telefonicznej prowadzącej przez las państwowy od nadleśnictwa w Wawrzowie do dzierżawcy jezior państwowych Jakóba Picherta w Czarlinie. Sprawcy ścieli 26 słupów telefonicznych, pocięli drut na kawałki, i zabrali pewną część haków z izolatorami. Według dotychczasowych dochodzeń czynu tego dokonano z zemsty na dzierżawcy p. Pichercie.

Ćwiczenia wojskowe pod Chełmżą.

Wracając z Torunia pułki kawalerji 16 p. ul. z Bydgoszczy, 8 p. strzel. konnych z Chełmna i 18 p. ul. z Grudziądza, w drodze powrotnej urządziły ćwiczenia międzypułkowe. Po ukończeniu ćwiczeń pułki udały się do swoich garnizonów.

Utonął w jeziorze.

W jeziorze majątności Burka, pow. średzkiego utonął 12-letni Józef Borowski. Chłopiec ten wracał ze szkoły i dla skrócenia sobie drogi przechodził przez zamknięte jezioro. W pewnej chwili łódź się załamała i chłopiec zniknął pod wodą. Zwłoki natychmiast wydobyto.

4.000 zł zdefraudowano w Kasie Skarbowej w Chełmży

Z Chełmży donoszą: Ujawnioną została w Kasie Skarbowej defraudacja jakiej dopuszczali się urzędnicy tegoż urzędu M. i K. Defraudacji wymienieni dopuszczali się w ten sposób, że pobierając od płatników kwoty nie wprowadzali ich całkowicie do ksiąg. Dotychczas ujawniono defraudację na kwotę 4.000 zł. Dalsze dochodzenia prowadzą władze skarbowe.

WTELNO. Wielka zabawa taneczna. Zw. Inwalidów Woj. Wtelno, Tow. Powst. i Woj. Wtelno i Kółko Rolnicze Trzyczyn urządzają koncert-zabawę, która odbędzie się w niedzielę, dn. 23 bm. o godz. 7 wiecz. w Gościeradzu, w nowej sali p. Sağanowskiego. Na koncert złożą się: atrakcje chóru mieszanego, pod dyr. p. S. Spychały, oraz występy pierwszorzędnych sił artystycznych z Bydgoszczy. Po koncercie zabawa taneczna, przy doborowej koncertowej orkiestrze. Komitet przygotował wiele miłych niespodzianek.

SZUBIN. Jarmark. W środę, dn. 5 marca br. odbędzie się w Szubinie jarmark kramny na konie i bydło. Spęd byłby nieograniczony.

RYCZYWÓL. Jarmark w Ryczywole, pow. obornicki na bydło, konie i kramny odbędzie się w dn. 26 bm. Spęd swiń niedozwolony.

Fordon.

Z życia „Sokolstwa”. W ub. niedzielę odbyło się walne zebranie „Sokoła” męskiego. Na zebranie to przybył wiceprezes okręgowy B. Żmudziński z Bydgoszczy, który przewodniczył obradom. Po złożeniu sprawozdań z rocznej działalności udzielono ustępującemu zarządowi absolutorjum. Skład nowego zarządu pozostał ten sam, a więc: prezes dr. Buksakowski, sekretarz Fr. Delik, skarbnik L. Wyczyński, pierwszy wiceprezes Śliwa, druga wiceprezesurę raczył przyjąć dyrektor tuł. papierni inż. Szymański, referentem oświatowym wybrano nauczyciela B. Kwapiszewskiego. Wieczorem odbyła się w sali Strzelnicy przedstawienie amatorskie, urządzone przez „Sokół” żeński. Amatorzy odegrali operetkę p. t. „Lekcja w pensjonacie” znakomicie. Paniom, które wyreżyserowały tę sztukę należy się za pracę wielkie uznanie. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna.

Koronowo.

Pogrzeb staruszki. Dn. 18 bm. odbył się pogrzeb s. p. Pauliny Nieruszewicz, najstarszej obywatelki miasta naszego, zarazem i całej parafji, liczącej 96 lat.

Wypadek samochodowy. W dn. 18 bm. przejeżdżał ul. Bydgoską gospodarz K. Szukałski z Lucimia. Wtem nadjechał samochód i spłoszony koń skręcił pod samochód i upadł, łamiąc nogę. Pan Sz. ponosi dużą stratę.

Barcin.

Zabawa Zw. Kolejarzy. W ub. sobotę, dn. 15 bm. Zw. Kolejarzy w sali p. Orcholskiego urządził wieczorek taneczny, przeplatany różnymi niespodziankami. W miłym i serdecznym nastroju bawiono się aż do rana.

Przedstawienie amatorskie. Dn. 16 bm. w sali p. Klettke'go odbyło się przedstawienie amatorskie harcerzy, połączone z zabawą taneczną. Wystawiono sztukę p. t. „Orleń”, z której młodociani amatorzy wywiązali się bardzo dobrze.

Wieczorek karnawałowy, który urządza nauczycielstwo Barcina i okolicy w sobotę, dn. 22 bm. o godz. 19-ej w sali p. Orcholskiego, zapowiada się wspaniale. Wstęp tylko za zaproszeniami.

Białośliwie.

Osobiste. Odbył się tu ślub Zofji Mareckiej, nauczycielki z p. Franciszkiem Plewą, nauczycielem z Białośliwia.

Walne zebranie Ochotniczej Straży Pożarnej zagał naczelnik p. Stefan Drożdżyński. Marszałkiem zebrania wybrano jednogłośnie p. Feliksa Cyprycha, który powołał do pióra p. Franciszka Bonkowskiego a na asesorów: pp. Stańczyka Ant., Buczyńskiego Fr., Kowalskiego Pawła i Rudolfa Hoffmanna. Po sprawozdaniach zarządu i krótkiej dyskusji zebrani wyrazili słowa pełnego uznania dla ustępującego zarządu. Skład nowego zarządu jest nast.: p. St. Drożdżyński naczelnik, p. W. Posert zastępca naczelnika, p. Fr. Bonkowski sekretarz, p. J. Gordon skarbnik, p. J. Leszczyński gospodarz; do komisji rewizyjnej weszli pp. Szczepański, Buszczyński, Hordyk, Jagodziński, Piórkowski i Bureta Paweł. W wolnych głosach przemawiali pp.: naczelnik Drożdżyński, Stańczyk Antoni, Hordyk Fr., Utecht i in. Straż liczy 30 czynnych i 57 wspierających członków i rozwija się znakomicie.

Walne zebranie Zw. Inw. Woj. W ub. niedzielę odbyło się walne zebranie Zw. Inw. Wojennych, które zagał prezes p. Mamoń z Dworzakowa, witając przybyłego delegata p. Michalskiego z Bydgoszczy, oddając przewodnictwo w jego ręce. Protokół prowadził p. Kazimierz Szczepański. W skład nowego zarządu weszli pp.: Mamoń prezes, Kaja wiceprezes, Cyprych sekretarz, Gryczka zast. sekr., Szczepański skarbnik, Bruski zast. skarbnika; do komisji rewizyjnej weszli pp.: Włodarek, Wyrobek, Wiese, Nowak, Barabasz, Sommerfeld, Bartoszek i Korpak. W wolnych wnioskach przemawiali pp. Mamoń, Gryczka, Cyprych, Bruski i t. d. Grupa liczy 52 członków i pracuje bardzo owocnie.

Inowrocław.

Konkurs modeli latających. W czasie „VII. Tygodnia Lotniczego” między 18 a 25 maja ma się odbyć w Inowrocławiu ogólnowoje-wódzka wystawa modeli latających. Sam konkurs ma się odbyć w dniu 25 maja, a w razie słoty w następną niedzielę 1 czerwca br.

Zjazd XIX (19) Okręgu Kół Śpiewaczych. Ub. niedzieli, 16. bm. odbył się tu zjazd delegatów XIX Okręgu Kół Śpiewaczych. Przybyli delegaci: z Barcina, Gniewkowa, Inowrocławia, Janikowa, Jaksic, Kruszwicy, Mątew, Pakości, Rojewa, Szymborza i Wierchosławic. Omawiano sprawozdania poszczególnych kół i postanowiono odbyć konkurs okręgowy chórów w roku bież. w Kruszwicy.

Cyganom ukradli konie! Osobliwy wypadek zdarzył się w pobliżu Nowej Wsi Wielkiej, na pograniczu między powiatem naszym a bydgoskim. Oto obozującym tam cyganom skradziono dwie piękne klacze, maści kasztanowej i gniadej.

MIECZKOWO. Nagły zgon. Zmarł nagle długoletni członek Tow. Powst. i Wojaków, znany i ceniony obywatel śp. Jakób Jerzakowski. Cześć Jego pamięci.

Na walnym zebraniu Tow. Powst. i Wojaków wybrano nast. nowy zarząd: prezes p. Antoni Boncel, wiceprezes p. J. Wendlandt, sekretarz p. L. Skrzypczyński, skarbnik p. L. Pierzyński, komendant p. A. Lenart, zast. kom. p. Fr. Trojanowski, ref. ośw. p. Wł. Heleniak. Do komisji rewizyjnej wstąpili pp. Jezuchowski, Wł. Heleniak i Ewertowski Jan. Do sądu honorowego pp.: Szarwach i Ziółkowski.

GNIĘW. Pożar. W zabudowaniach rolnika Bernarda Bahry w Tymawie wybuchł pożar, którego pastwą padł dom mieszkalny. Dom był nisko ubezpieczony, straty są znaczne.

Zespół amatorski przy Komisarjacie Straży Granicznej urządził w ub. niedzielę zabawę karnawałową z przedstawieniem amatorskim. Dochód przeznaczono na cele Stow. Pań Św. Wincentego à Paulo.

WYBRANOWO. Przedstawienie amatorskie. W ubiegłą niedzielę odbył się występ dzieci szkolnych oraz młodzieży pozaszkolnej, zorganizowany staraniem kierownika szkoły p. Skąpskiego. Młodsze dzieci odegrały obrazek sceniczny p. t. „O Janku Wędrowniczku” i „Sen Józia”. Poza tym wystąpiły dzieci z deklamacjami i śpiewem. Występ dzieci szkolnych udał się świetnie. Następnie młodzież pozaszkolna odegrała pod reżyserią p. Skąpskiego krotoczwilę w jednym akcie p. t. „Pokój do wynajęcia”. Amatorzy wywiązali się z powierzonych im ról doskonale.

Z życia restauratorów powiatu starogardzkiego.

W Starogardzie odbyło się w ub. tygodniu roczne walne zebranie Zw. Restauratorów i Hotelistów na m. Starogard i powiat.

Prezes p. Falkowski zagał zebranie i przywitał gości w osobie prezesa Okręgu Pom. p. Penkalle oraz zebranych członków w liczbie 34 i podał porządek obrad do wiadomości. Po przeczytaniu protokółów przystępuje prezes Okręgu p. Penkalle do omówienia rozmaitych spraw zawodowych, nast. podał prezes sprawozdanie z roku ubiegłego. Zebrań odbyło się w roku 1929 5 zwyczajnych, 1 walne i 3 zebrania zarządu. Zmarło 4 członków: śp.: Teodor Kuszel, Leon Klein, Bernard Siedel i Langowa, których pamięć uczczono przez powstanie.

W zastępstwie skarbnika zdał sprawozdanie kasowe p. Falkowski.

Na marszałka walnego zebrania wybrano prezesa Okręgu p. Penkalle, który przeprowadził wybór nowego zarządu. Do zarządu weszli po raz szósty p. Falkowski prezes, p. Żelewski sekretarz, p. Zastępowski skarbnik (po raz drugi), p. Kroplewski zast. prezesa, Raszeja i Gołuski ławnicy.

Z pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej w Toruniu.

Prezydent wśród Braci Kurkowych.

Historyczna tarcza Bractwa Kurkowego, do której strzelali królowie polscy i obecny Prezydent Rzeczypospolitej.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 21 bm. włącznie apteka pod Lwem, Rynek Nowomiejski.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W czwartek, dn. 20 bm. o godz. 20,15 odegrana będzie po cenach najniższych komedia operetka Pawła Linckego p. t. „Gri-Gri”.

W piątek, dn. 21 bm. teatr nieczynny.

W sobotę, dn. 22 bm. o godz. 20,15 rozgłoszona sztuka w 3 aktach Andersona i Stallingsa p. t. „Rywale”.

Z Urzędu Stanu Cywilnego. W czasie od 9 do 15 bm. urodziło się 19 chłopców, 8 dziewcząt, w tem 5 nieslubnych (s), 1 niezwywa (c), razem 27 dzieci. Zmarło 9 mężczyzn, 3 kobiety, 6 dzieci, razem 18 osób. Ślubów zawarto 6.

Ważne dla kupców zbożowych i nasiennych. Zarząd Stow. Kupców Zbożowych i Nasiennych przy Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu z siedzibą w Toruniu, projektuje urządzać wycieczkę do Gdyni, w celu zbadania możliwości utworzenia tam placówki dla bezpośredniego eksportu zboża. Członkowie Stowarzyszenia, chcąc wziąć udział w wycieczce, raczą się zgłosić do Sekretariatu Stowarzyszenia kupców zbożowych i nasiennych, przy ul. Żeglarskiej 1.

Zderzenie wozu z samochodem. Dnia 17 bm. Dębiński Konstanty, zam. w Kowrózku, pow.

Toruń zgłosił, że podczas postoju z dwukonną furmanką przy ul. Chełmińskiej, najechany został przez autodorożkę nr. 22 P. M. 50574, przyczem połamano mu dyszel przy wozie i pokaleczono konie.

Usiłowane samobójstwo. Dnia 17 bm. o godzinie 9,30 w domu przy ul. Rybaki nr. 13 usiłowała pozbawić się życia przez pchnięcie nożem w okolicę serca służąca Marja Szyłman, lat 28, zamieszkała w Cegielniku, pow. Toruń. Powodem samobójczego kroku — zawód miłośny.

Przytrzymana na kradzieży. Dn. 17 bm. przytrzymana została w Toruniu Bernard Władysław, mężatka, zam. w Rządzu pow. Grudziądz, za kradzież paczki z odzieżą i bielizną, której dopuściła się na szkodę J. Szpakowskiej.

Włamanie. W nocy z dnia 15 na 16 bm. włamali się nieznanymi sprawcy do warsztatu rzeźnickiego Ottona Dracheima w Żelnie pow. Toruń, gdzie skradziono około 75 kg mięsa wieprzowego i około 25 kg wędlin, ogólnej wartości 400 zł.

W nocy z dnia 15 na 16 bm. włamali się nieznanymi sprawcy do sklepu spożywczego Zdrożnego Jana w Pędzewie, pow. toruński i skradli słoninę, wyroby mięsne, wyroby tytoniowe, czekoladę i mydło oraz bieliznę męską, ogólnej wartości około 400 zł.

STUDZIENKI SIPIORY. Na zebraniu walnym Tow. Powst. i Woj. wybrano prezesem p. Stan. Kubalewskiego, wiceprezesem p. Knasińskiego, sekretarzem Wł. Knasińskiego, skarbnikiem p. Waliszewskiego, komendantem p. Grodzińskiego St., zast. komend. p. Dudkę Fr., ref. ośw. i biblj. p. Turostowskiego Fr., do komisji rewizyjnej p. Ciesielskiego A., p. Rygiela Wł. i p. Kemnitz M., do sądu honorowego p. Niedbalskiego J. i p. Sella Aleks. Członków liczy towarzystwo obecnie 43.

WŁADYSŁAWOWO. Na walnym zebraniu Tow. Powst. i Wojaków wybrano prezesem p. J. Twardego, wiceprezesem p. A. Klucza, sekretarzem p. J. Pawlaka, skarbnikiem p. J. Słonińskiego, komendantem p. L. Kiepińskiego, zast. kom. p. Bałkę Fr., ref. ośw. p. L. Snopkowskiego; do komisji rewizyjnej wybrano p. Cholewczyskiego, p. Draheima i p. Hałasa. Do sądu honorowego pp.: Wawrzyniaka, Cholewczyskiego i Kiepińskiego. Członków liczy towarzystwo 46.

KRÓLIKOWO. Na walnym zebraniu Tow. Powst. i Wojaków wybrano nast. zarząd: prezes p. W. Kieruj, wiceprezes p. J. Pietrykowski sekretarzem p. Stan. Światała, skarbnik p. L. Pietrykowski, komendant p. M. Grabowski, zast. kom. p. St. Skrzypczyński.

Na walnym zebraniu Tow. Powst. i Woj. które odbyło się w Sionawach wybrano ponownie prezesem p. Wesotę Wł., wiceprezesem p. Paszkietę Fr., sekretarzem p. Matuszaka Fl., skarbnikiem p. Kazimierza Sytkę, komendantem p. Zielińskiego Józefa, zast. kom. p. Hałasa Witolda. Do komisji rewizyjnej wybrano p. Stachowiaka, p. Nawrockiego i p. Sepołowicza. Towarzystwo liczy 60 członków wraz z młodzieżą przedpoborową.

Chelmża.

Osobiste. Złote gody małżeńskie obchodzili w ostatnich dniach p. Franciszek Hasse z małżonką swą Jadwigą z Lewandowskich.

Niezwykła ofiarność. Radca Orłowski ofiarował przyznana mu gratyfikację, jako wynagrodzenie za całoroczne spełnianie obowiązków naczelnika Komunalnej Kasy Oszczędności w Chelmży w wysokości 650 zł na cele społeczne i dobroczynne, m. in. na Dom Katolicki 150 zł.

Podziękowanie. Na rzecz bezpłatnej kuchni ubogich przesłał p. Ornass z Kielbasinka 10 worków ziemniaków, 1 worek marchwi, 2 worki kapusty, 1 ctr. grochu, 1½ ctr. żyta, 1½ ctr. jęczmienia.

Walne zebranie Banku Ludowego. W dn. 11 bm. odbyło się walne zebranie członków Banku Ludowego. Obrady zajął st. radca p. Dziegielewski, marszałkostwo objął radca p. Nowicki. Ze sprawozdania dyr. Mosakowskiego wynika, iż Bank Ludowy rozwinął się bardzo szybko. Bilans za rok 1929 wyraża się w sumie 1,187,570,93 zł, członków liczy Bank 1269. Zarząd pozostał w dotychczasowym składzie. Na podstawie tajnego głosowania weszli do komisji rewizyjnej pp. Korthals, Orłowski i Kalfewski.

Chelmno.

Nocny dyżur apteki. W bież. tygodniu nocny dyżur pełni apteka p. Jasińskiego w Ryńku.

Z życia Tow. Nauz. Szkół średnich i Wyższych. W ub. tygodniu odbyło się zebranie miejsc. Kola T. N. S. W. Przewodniczył p. Lipiński. Wybrano komisję rozjemczą, reprezentującą tuż, zakłady średnie, w nast. składzie: pp. Koifer, Müller, dyr. Rediger, prof. Różewska, prof. Siuda i prof. Staby. Komisję rewizyjną stanowią pp.: Iszkowski, prof. Siuda i prof. Woźniak.

Wilcze.

Walne zebranie Ochotniczej Straży Pożarnej. Dn. 15 bm. odbyło się w sali p. Klimka walne zebranie Ochotniczej Straży Pożarnej, przy licznych udziałach członków. Obrady zajął prezes p. Ed. Szews, sprawozdania z działalności zarządu składali: prezes, komendant i skarbnik. Straż liczy 35 członków czynnych i 8 członków wspierających. Stan kasy w dochodach i rozchodach opiewa na sumę 1367,52 zł. Zarząd pracował gorliwie i z poświęceniem dla dobra Straży. Jednocześnie też udzielono mu absolutorjum. Skład nowego zarządu jest nast.: prezes p. Ed. Szews, wiceprezes p. Joachim Altmann, komendant p. Wład. Glonek, skarbnik p. Wilhelm Kołodziejczyk, sekretarz p. M. Weyna.

Zabawa karnawałowa. Dn. 23 bm. odbędzie się w sali p. Klimka zabawa karnawałowa z przedstawieniem amatorskim. Odegrana będzie sztuka p. t. „Fatalna szafa”. Zabawa jak i przedstawienie zapowiada się doskonale.

ŚLIWICE. Założenie Spółki odwodnienia łąk. O projekt prac, wykonany przez Wydział Meljoracyjny Pom. Izby Rolniczej postarano się

starostwo powiatu tucholskiego. W zebraniu konstytucyjnym wzięli udział pp.: Pisarzewski, ski. Prelegenci zapoznali licznie zgromadzonych obywateli ze statutem Spółki i projektem prac, które zostały jednogłośnie przyjęte. Na koszty wykonania robót, które wyniosą około 12000 zł za hektar, zamierza Spółka zaciągnąć pożyczkę w Państw. Banku Rolnym. W ciągu dwóch tygodni zostanie zwołane walne zebranie członków.

Górzno.

Z zabawy Tow. Upiększenia Miasta. W ub. niedzielę urządziło T. U. M. w sali p. Warma zabawę maskową. W pięknie udekorowanej sali zebrała się pokaźna liczba gości. Bawiono się doskonale.

Oświata pozaszkolna. Kierownictwo tuż. szkoły powszechnej zakupiło dla celów nauki szkolnej i oświaty pozaszkolnej aparat projekcyjny firmy „Ornak” Warszawa, do przetrzymania. W Górznie i okolicznych szkołach wyświetlono już szereg seryj obrazów treści popularno - naukowej oraz bajek i baśni dla dzieci.

Wiadomości z Tucholi.

Osobiste. Małżonkowie Józef i Anna Szulercy obchodzili swoje złote gody. Mszę św. odprawił ks. wikary Rogala.

W ubiegłym tygodniu został pobłogosławiony związek małżeński p. Pawła Górczyńskiego, właściciela składu białawot z p. Regina Garską, córką starszego asystenta kolejowego. Ślubu udzielił nowożeńcom ks. wikary Gierszewski w kościele w Chojnicach. Młodej parze „Szczęść Boże”. — W ub. czwartek obchodzili małżonkowie Bernardowie Rinkowia swoje srebrne gody — 25 lecia pożycia małżeńskiego.

Z parafji. Przed kilku dniami opuścił nasze miasto ks. wikary Aleksander Lewańczyk. Wiadomość o jego odejściu wywołała ogólny żal.

Walne zebranie Koła Zw. Inwalidów Woj. W niedzielę, dnia 23 bm. o godz. 12,30 odbędzie się w lokalu p. Pawła Pawelskiego doroczne walne zebranie Zw. Inwalidów Woj.

Zjazd obwodowy Tow. Powst. i Wojaków. W niedzielę, dnia 23 bm. o godz. 12-iej odbędzie się doroczny walny zjazd delegatów Tow. Powst. i Wojaków obwodu tucholskiego.

Przeгляд drużyn P. W. Ub. niedzieli odbył się na dziedzińcu seminarjum nauczycielskiego przegląd drużyn Przystosobienia Wojskowego z całego powiatu, przez dowódcę 1 baonu strzelców p. majora Fleszera z Chojnic oraz komendanta obwodowego P. W. p. kpt. Różańskiego z Chojnic.

Reorganizacja pow. komitetu P. W. i W. F. Ostatnio została przeprowadzona reorganizacja powiatowego komitetu Przystosobienia Wojskowego i Wych. Fiz. Obecnie do komitetu należą pp.: starosta powiatowy Woronowicz przewodniczący, kpt. Kamiński komendant powiatowy, rendant Kasy Komunalnej Sarnowski intendent komitetu, urzędnik starostwa Chmarnyński sekretarz; sekcję administracyjno-gospodarczą tworzą pp.: burmistrz Saganowski jako przewodniczący, Matuszewski przemysłowiec z Tucholi, Kutner adm. majątku Radzim Majewski oberżysta Kęsowo, hr. Tyszkiewicz Wielka Komorza — członkowie. Sekcja wychowania społecznego i propagandy stanowią pp.: insp. szkolny Zdek przewodniczący, referent oświatowy Woliński, dr. med. Gierszewski, dyr. seminarjum Adamowicz — wszyscy z Tucholi, naczelnik Mróz ze Śliwic, ks. prob

Mazella z Jeleńca. Sekcja wychowania fizycznego i Przystosobienia Wojskowego pp.: prof. Aleksander Danek przewodniczący, lekarz dr. Grafka, zast. procesowy Jan Pakuła, ks. wikary Prozyński, A. Gułgowska — wszyscy z Tucholi, zawiadowca stacji Kalinowski z Pruszcza, ks. prob. Żelazny z Pruszcza i Żalińska z Żalna — jako członkowie.

Obchód 10-lecia. Uroczystość 10-tej rocznicy oswobodzenia Pomorza obchodzona u nas okazała. W przeddzień wieczorem odbył się capstrzyk towarzystwa P. W. i W. F. Przy blasku pochodni przemaszerowano z orkiestrą wojskową 61 p. p. z Bydgoszczy, ulicami miasta; domy były rześcicie iluminowane. Szczególnie ładnie były udekorowane gmachy urzędowe. Na Rynku przemawiał komendant P. W. p. kpt. Kamiński. W niedzielę zebrały się towarzystwa ze sztantarami na placu Zamkowym, skąd wymaszerowano do kościoła na nabożeństwo, które odprawił ks. wikary Prozyński, orędzie ks. biskupa odczytał ks. wikary Rogala. W czasie mszy św. pięknie śpiewał chór kościelny pod batutą p. Martyna. W Kościele zatrzymano się przed statua Królowej Korony Polskiej, gdzie ks. Prozyński — kapłan rezerwy — wygłosił piękne przemówienie. Na Rynku, gdzie pochód rozwiązano, przemawiał burmistrz p. Saganowski. Od godz. 4 do 5 odbył się koncert na Rynku, zaś o godz. 6 w sali hotelu „Du Nord” odbyła się uroczysta akademja.

Walne zebranie „Sokoła”. W hotelu „Du Nord” odbyło się w ub. poniedziałek doroczne walne zebranie „Sokoła”, które zajął prezes dr. Prais. W dowód uznania uchwalono jednogłośnie mianować radcę p. Tollika członkiem honorowym „Sokoła”. Na miejsce ustępującej trzeciej części zarządu wybrano nast. pp.: Alojzy Spica, Początko, Jana i Władysław Wilanta, T. Matuszewskiego. Komisję rewizyjną tworzą pp.: Gerus, Pawelski i Roman Wilant, do sądu honorowego wybrano pp.: insp. Zdeka jako przewodniczącego, Gerasa, R. Wilanta, Fabisiaka, Osińskiego, Tyblewskiego itd. W najbliższych dniach utworzy się przy „Sokole” wydział żeński.

Sprawy gospodarcze.

Slabe konjunktury wywozowe na cukier

We wszystkich dzielnicach Polski została zakończona bieżąca kampanja cukrownicza. Cukrowość buraków okazała się w tegorocznej kampanji nieco wyższa niż w poprzednim okresie. Tak samo nastąpiło znaczne zwiększenie produkcji cukru. Jednakże w spożyciu wewnętrznym cukru należy przewidywać spadek. Ogółem tegoroczna produkcja cukru przedstawia się w cyfrze 8.200.000 centnarów metrycznych. Z tej produkcji na konsumpcję wewnętrzną prawdopodobnie pójdzie 3.600.000 centnarów metrycznych, resztę więc t. j. 4.600.000 centnarów metrycznych trzeba będzie wywieźć zagranicą.

Konieczność wywiezienia ok. 4.600.000 centn. metr. cukru w przeliczeniu na kryształ biały, może być zrealizowana przez cukrownictwo tylko drogą bardzo dużych ofiar i strat, a to z uwagi na to, iż konjunktury eksportowe na cukier są w dalszym ciągu jak najfatalniejsze. Obecna cena wywozowa 100 kg. kryształu białego wynosi dla cukrowni polskich około 32—33 zł loco cukrownia, podczas, gdy sam surowiec buraczany, użyty do wyprodukowania tej ilości cukru, kosztował wraz z przewozem w tegorocznej kampanji od 40 do 50 zł.

Z Grudziądza.

Szkolę handlową przejmie Pom. Izba Przemysłowo-Handlowa. W ub. poniedziałek, dnia 17 bm. dokonano historycznego przejścia szkoły handlowej Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu, a którą przejęła Pom. Izba Przemysłowo-Handlowa. Na to uroczyste przyjęcie przybyli prezes p. Tadeusz Marchlewski, dyrektor szkoły budowy maszyn p. Herzberg, prezes Tow. Sam. Kupców p. Wacław Heinke, poseł Mazur i dyr. Związku p. Jerzy Radojewski, z ramienia Pom. Izby Przemysłowo-Handlowej pp.: wiceprezes inż. Zbigniew Jagodziński, dyr. Izby magistrów praw radca Henryk Krupski. Sprawozdanie z pięcioletniej działalności szkoły wygłosił dyr. Stanisław Markiewicz. Protokół zdawczodbiorniczy sporządzony zostanie w pięciu egzemplarzach, z których po jednym otrzymają: Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu, Izba Przemysłowo-Handlowa w Grudziądzu, Ministerstwo Wyznań Rel. i Ośw. Publ., Kuratorium Okręgu Szk. Pom. w Toruniu i dyrekcja szkoły.

Ważne dla matek. W lokalu Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem przy ul. Ks. Budkiewicza nr. 26 rozpoczął się bezpłatny cykl pogadanek i wykładów pouczających dla matek, na temat higieny, pielęgnacji i racjonalnego odżywiania niemowlęcia do lat dwóch. Pierwsza pogadanka z przezroczami świetlnymi od-

była się w środę, dn. 19 bm. o godz. 5 po poł.

Minister Kühn przyjeżdża do Grudziądza. Jak się dowiadujemy, w związku z dziesiątą rocznicą objęcia przez Polskę kolei na Pomorzu odbędzie się w Grudziądzu specjalny obchód. W tym celu utworzony został komitet, który pracuje nad ustaleniem programu. Na uroczystość tę przybędzie minister Kühn.

Zebranie miesięczne Narodowej Organizacji Kobięć odbędzie się w piątek, dn. 21 bm. o godz. 7,30, w sali hotelu Kellasa. Ze względu na wyjątkowo ważne zagadnienia, które będą poruszane, obecność wszystkich członkin na zebraniu konieczna. — Zarząd.

Strzelanie z broni małokalibrowej dla organizacji P. W. i hulców szkolnych zostały odłożone na niedzielę, dn. 23 bm. na godz. 12.

Kino „Apollo” wyświetla film dźwiękowy p. t. „Romans współczesnej panny”. Jako nadprogram arje „Boska Aido” odśpiewa słynny tenor Mortineli.

Kino „Gryl” wyświetla polski film „Halka”, osnuty na te opery Stan. Moniuszki.

Kino „Nowości” wyświetla film p. t. „Piekielny orkan” i „Płonący okręt”.

Kino „Orzeł” wyświetla ładny film „Wiosna uczuć”. Jako nadprogram „Niebezpieczny szlak”.

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego i łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI NIVEA

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wypracowane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dzieci.

Cena: Zł. 1.50

Tubki czysto cynowe po Zł. 1.35 i 2.25
Puszki po Zł. 0.40, 0.75, 1.40 i 2.60

Mimo pracy domowej wypielegnowane ręce

KREM NIVEA!

Każda gospodyni domu wie jak bardzo codzienna praca domowa niszczy ręce. Spracowane ręce stanowią przeszkodę w poźyciu towarzyskim. Przez lekkie natarcie rąk KREM NIVEA należy zapobiedz stwardnieniu skóry i osadzeniu się brudu w drobnych zmarszczkach, by ręce nie czyniły wrażenia spracowanych. KREM NIVEA zawierający jedynie euceryt, wnika szybko w skórę nie pozostawiając połysku. W ten sposób skóra mimo pracy domowej zachowuje swą miękkość i wygląd wypielegnowany. Należy więc codziennie używać Kremu Nivea.

Wyrób krajowy firmy PEBECO, sp. z o. odp. w Katowicach

30544

CORSO
DZIS PREMIERA!
TIM MAC COY
W FILMIE P. T. (4404)
KAPITAN HAZARD

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 20 lutego 1930 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Eleuterjusza b. m., Zenobjusza m.
Jutro: † Eleonory kr., Andrzeja Boboli m.
Wschód słońca: godz. 7,9.
Zachód słońca: godz. 17,20.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku dnia 17 bm. do poniedziałku 24 bm. pełnią dyżur:

- 1) Apteka Pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 6.
- 2) Apteka Pod Koroną, ul. Dworcowa 74.

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę od 11—2. Obecnie w Muzeum „I. wystawa artystek polskich”.

— **Biblioteka Miejska** (Stary Rynek im. Marsz. Piłsudskiego 1) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 9—14 i od 17—20. Pracownia Naukowa i Czytelnia pism codziennie od 10—13 i od 17—20. Wypożyczalnia codziennie od godz. 11—13½ i od 17—18.45.

— **Biblioteka Ludowa** (Jana Kazimierza nr. 9). Wypożyczalnia otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 12—13, ponadto w poniedziałki, środy, czwartki i piątki od 17—19, w wtorki i soboty od 15—19.

TEATR MIEJSKI.

Dzisiaj w czwartek ostatni pożegnalny występ mistrza Solskiego w „**Wielkim Fryderyku**” A. Nowaczyńskiego. Niewielka ilość pozostałych biletów do nabycia w kasie teatru.

W niedzielę po południu po raz ostatni w sezonie po cenach zniżonych wielka rewja H. Zbierzchowskiego p. t. „**To możesz opowiadać swojej babcie!**”; wieczór zaś zawsze miłe słuchana, ciesząca się niesłychanym powodzeniem operetka Falla p. t. „**Królowa miliardów**”.

W przygotowaniu operetka Lehara p. t. „**Frasquita**”. Główne role powierzono pp.: Przesirzelskiej, Wańskiej, Laskowskiemu, Ołędzkiemu i Józefowiczowi, który zarazem sztukę reżyseruje.

Minione debaty sejmowe wykazały, jak bardzo jednak jest potrzebna kontrola Sejmu nad budżetem. A jest pewna „ideowa grupa”, nawołująca ustawicznie do likwidacji parlamentarizmu, która wszelką ingerencją i kontrolę Sejmu nazywa warcholstwem, szkodnictwem i demagogią, zdradzając tem samym dążność do zniesienia tej kontroli.

Tymczasem ta ostatnia jest koniecznie potrzebna. Nietylko dla społeczeństwa, ale i dla rządu, który dopiero z ust posłów dowiaduje się o rzeczach, o których niewiele i których tolerować nie powinien.

Opinia publiczna, śledząc przebieg dyskusji budżetowej, stawała częstokroć w obliczu niezwykłych rewelacji. Nie chcemy tem samem powiedzieć, że chodzi tu o sprawy, mogące rzucić cień na całość polityki rządowej. Są to epizody, niekiedy zawinione, niekiedy znów spowodowane niedopatrzeniem lub łatwowiernością, lub będące

wypływem pewnych niewłaściwie stosowanych sympatii i antypatii politycznych.

Komisji budżetowa z wielką gorliwością odsłaniała te plamy. Opierała się przytem na sprawozdaniach Najwyższej Izby Kontroli, bądź też na sprostowaniach posłów. W niektórych wypadkach wyłonione zostały specjalne komisje, celem zbadania sprawy. I znów „grupa ideowa” roździerała szaty nad nielojalnością komisji. Niesłusznie. W interesie rządu leży wszechstronne wyświechtanie takich wątpliwości.

Weźmy sprawę progów kolejowych. Przecież stwierdzono bardzo ciężkie przewinienia, które skarb przyprawiły o wielomilionowe straty. Odpowiedzialność za nie — przypominamy — ponosi poprzednik obecnego ministra Kühna.

Innego charakteru „niewłaściwością” było forytowanie przez organa administracji pewnych uprzywilejowanych pism i wspieranie ich przez monopol ogłoszeniowy. Dotyczyło to wyda...nictw względnie jednostek, których jedyną legitymacją były pewne wpływy polityczne.

Odkrycie tych faktów dzięki kontrolnej czynności Sejmu, uzdrowi niejedno, co dotychczas było chore.

— **Srebrne gody** obchodzą w dniu jutrzejszym (21 lutego) p. **Walerjan Gonczewicz** i jego szanowna małżonka pani Pelagja — z Kucharskich. P. Gonczewicz, spokojny, przykładowy obywatel, właściciel wykupionego z rąk niemieckich dawniejszego Hotelu Kujawskiego przy Zbożowym Rynku, jest zarazem członkiem zarządu T-wa Restauratorów na Bydgoszcz i okolicę, członkiem Chadeccji, Bractwa Kurkowego, naczelnikiem obwodu z ramienia Magistratu i zasiada honorowo w różnych komisjach. Zalety charakteru, prawości i uczciwości, zjednały państwu Gonczewiczom wielu przyjaciół — zalicza się do nich także redakcja „Dziennika Bydgoskiego”, która składa Jubilatowi szczere życzenia: oby im Pan Bóg w zdrowiu i pomyślności pozwolił doczekać złotych i djamentowych godów i dużo pociechy z dzieci i wnuków!

Na intencje Jubilatów odprawiona będzie w kościele farnym rano o 8-jej Msza św.

— **Uroczystość 25-lecia pożycia małżeńskiego** obchodzi również jutro p. **Ignacy Szukiewicz**, od 5 lat skarbnik Związku Rzeźników Polskich hali targowej z panią Heleną z Michalskich. Nabożeństwo o 8-jej u Księży - Misjonarzy przy ul. Ossolińskich.

— **Powrót 16 pułku ułanów**. Jak wiadomo, nasz 16 p. ul. brał udział w uroczystościach 10-lecia Pomorza w Toruniu. W drodze powrotnej pod Chełmżą odbyły się ćwiczenia międzypułkowe ułanów z Chełmna, Grudziądza i Bydgoszczy.

W ub. środę o godz. 5 popoł. nasi biali ułani powrócili do Bydgoszczy ze swym dowódcą pułk. Bylińskim na czele. Skoczne dźwięki orkiestry pułkowej i dziańska postawa naszych ułanów zwracała ogólną uwagę.

— **Powtórzenie „Poranku Morskiego”**. Staraniem Komitetu Floty Narodowej i Ligi Morskiej, odbędzie się w niedzielę, dnia 23 bm. o godz. 12,30 powtórzenie „Poranku Morskiego”. Duża ilość miejsc dla PW. i młodzieży szkolnej zapewniona. Bilety do nabycia w Kancelarii Pow. Komendy PW. (Magistrat, ul. Farna) w cenie od 20 gr do 2 zł.

— **Celem wskrzeszenia „Societo Esperanto”**, które w ostatnich latach nie dało znaku życia, rozesłano do wszystkich byłych członków towarzystwa okólnik z odpowiednim kwestjonariuszem. Odpowiedzi należy nadsyłać najpóźniej do 1 marca na ręce wiceprezesa Fr. Prengla (Bydgoszcz, ul. Kościelna 1). Również nieczłonkowie, sympatyzujący z pomocniczym językiem międzynarodowym, powinni się zgłosić (we wtorki i piątki w godzinach od 18 do 19-tej).

— **Na figurę Matki Boskiej na wyspce** złożyli urzędnicy Inspekcji Dróg Wodnych 56 złotych.

— **Na bezrobotnych** złożyli: „Z Kresów Wschodnich” — 3 zł; dr. Hoppowa — 5 zł; N. N. — 10 zł; prof. Stryszowski, dyr. Seminarjum Żeńskiego — 50 zł.

— **Najechanie samochodem**. Dnia 18 bm. o godz. 11 przed południem na ciągnącą za sobą wózek ręczny p. Katarzynę Lis, zamieszkałą przy ul. Toruńskiej 42, najechał samochód osobowy PZ. 43741. Skutkiem najechania, p. Lis odniosła lżejsze obrażenia, wózek zaś został połamany w kawałki. Szofer samochodu zdołał zbiec, jednak zauważywszy, że pewien przechodzący oficer notuje numer samochodu, zatrzymał się i wszedł w pertraktację z poszkodowaną, obiecując wynagrodzić jej szkodę.

— **Pożar**. Dnia 17 bm. o godz. 22,30, wybuchł pożar w warsztatach na lotnisku. Przybyła straż pożarna i ogień wkrótce ugasiła. Szkody minimalne. Przyczyna pożaru nie wiadoma.

— **Z Konnego Sokola XII**. Wspólna fotografia Konnego Sokola odbędzie się w niedzielę, dnia 23 bm. w „Dzienniku Bydgoskim”, ul. Poznańska 30, o godz. 10 rano. Wszyscy stawiają się w mundurach. Ćwiczenia niedzielne odbędą się jak zwykle. Zbiórka przed koszarami 16 p. ul. o godz. 8 rano.

Wiec anty bolszewicki

Konferencja prezesów towarzystw bydgoskich przejęta do głębi najnowszym orędziem Ojca św. w sprawie prześladowań w Rosji sowieckiej zwołuje na niedzielę, dnia 9 marca br. wszystkie organizacje miejscowe na wielki wiec anty bolszewicki.

Bliższe szczegóły podamy wkrótce.

Bernard Żmudziński, prezes Konferencji.

Uwaga!

Członkowie kółek rolniczych powiatu bydgoskiego.

Zawiadamiamy pp. członków Kółek Rolniczych, iż w dniach od 24—26 lutego 1930 r. odbędzie się w Bydgoszczy „Pod Lwem” (dawniej „Ognisko”) przy ul. Marszałka Focha (dawn. ul. Jagiellońska) **bezpłatny kurs ogrodnictwa** — według następującego programu:

- Dnia 24 lutego br. od godz. 3 do 6 popoł. I. wykład: Podstawowe wiadomości o sadownictwie w zastosowaniu praktycznym.
 - II. „ Zasady zakładania kultur wazrywnych i ich opłacalność.
 - Dnia 25 lutego od godz. 10—12 przed poł. Praktyczny pokaz sadzenia lub cięcia drzew owocowych (w zależności od pogody); od godz. 3—6 po poł.
 - I. wykład: Kultura winorośli, agrestu, porzeczki i malin.
 - II. „ O płodozmianie i nawożeniu, uprawie gleby i kulturze kapusty i cebuli.
 - Dnia 26 lutego br. od godz. 10—12 w poł. Zwiedzenie sadów; od godz. 3—6 po poł.
 - I. wykład: Zwalczenie szkodników i chorób drzew owocowych. O sprzęcie i pakowaniu owoców.
 - II. „ Kultura rabarbaru, truskawek, szparagów i pomidorów.
- Wykłady odbywać się będą w sali „Pod Lwem” (dawniej „Ognisko”) przy ulicy Mar-

szalka Focha 77, natomiast praktyczne pokazy odbywać się będą w ogrodach miejskich w Bydgoszczy.

Prosimy zatem pp. członków Kółek Rolniczych, ich rodziny oraz wszystkich zainteresowanych o wzięcie najliczniejszego udziału w powyższych wykładach.

Tadeusz Raczkowski, **Władysław Perlik**, prezes pow. oddz. WTKR. sekr. pow. WTKR.

Na bezrobotnych.

- P. Lulkiewicz 5 zł, z apelem do mistrza piekarskiego p. Hermana Lemke.
- Firma Behrendt i Co. 20 zł, prosząc o ciąg dalszy p. Bolesława Jączkowskiego i p. Przywarskiego.
- P. Zofia Janicka 10 zł, pod adresem p. Władysławy Brenner.
- P. Antoni Reinke 5 zł. P. Józef Duliński przed rampę!
- Insk. szk. p. M. Przyłuski 5 zł. Jako kontynuator kolega I. Modrzewski.
- P. J. Kalkstein-Osłowski 5 zł. Na placu p. Antoni Hoffmann z „Savoy”!
- P. Karol Gross 10 zł, prosząc o to samo pp. Władysława Przywarskiego i Brunona Gąsiorowskiego.
- P. Bociek J., właściciel fabryki wyrobów mięsnych, 5 zł, ciągnąc za sobą kolegę p. Leona Romańskiego „wójta”.
- P. Butowski Franc. 10 zł. Prosi do łań-

cuszkowego kadryla pp. Butowskiego Pawła i Frosta Roberta.

P. Zimniak Tad. 5 zł pod adresem p. Czesława Krzykacz-Dratwińskiego.

Na zakończenie coś zupełnie nowego!

P. Filipowicz, prezes Koła Śpiewu Piekarzy Polskich, składa imieniem tego Koła 50 zł..... und bittet seine deutschen Kollegen vom Gesangverein „Germania“ ebenfalls um eine Spende für die Arbeitslosen.

— **Uzupełnienie łańcucha na bezrobotnych**. W łańcuchu ofiar „Na bezrobotnych” umieszczonym w dniu wczorajszym, figurowało „Towarzystwo oświatowo-religijne — 20 zł.” Otóż uzupełniamy, podając właściwe brzmienie: „Towarzystwo oświatowo-religijne pod opieką św. Ignacego w Bydgoszczy 20 złotych” z wezwaniem pod adresem Kat. Tow. Robotników Polskich przy parafii św. Trójcy.

16-letni chłopiec wjechał samochodem do Brdy. Dzielni szkuciarze uratowali nieostrożnego chłopca od niechybnej śmierci.

Dnia 19. bm. w godzinach popołudniowych szofer firmy drzewnej „Wschód”, Erwin Liernv, załatwiający pewne sprawy w domu przy ulicy Krakowskiej 9, pozostawił przed tymże domem samochód firmy „Wschód” pod opieką praktykanta tejże firmy 16-letniego Gerharda Aleksandra.

Chłopiec począł majstrować przy kierownicy i motorze, a nie będąc obeznany z mechanizmem, uruchomił motor, puszczając w ruch samochód, który całym pędem wjechał do Brdy. Znajdujący się na berlinkach szkuciarze

zauważywszy wypadek, pospieszyli natychmiast z pomocą i chłopca wyratowali, samochód jednak dotąd pozostaje na dnie rzeki, gdyż mimo zabiegów straży pożarnej, nie dało go się wydobyć. Prace jednak trwają dalej.

Wystraszonego śmiertelnie i potłuczonego nawpół przytomnego chłopca odstawiono do domu rodziców.

Dzielny szkuciarzom należą się gorące słowa uznania, bo gdyby nie ich rychła pomoc, chłopiec niewątpliwie przypłaciłby życiem swą lekkomyślność.

Bacność

ZARZĄDY WSZYSTKICH STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY POLSKIEJ.

W niedzielę, 23 bm. odbędzie się w Bydgoszczy w sali Domu Katolickiego przy Farnym walnym zjazd zarządów wszystkich Stow. Młodzieży Polskie okręgu bydgoskiego.

Okólniki o zjeździe przesłał okręg do zarządów, które winny się już zawnaz przygotować i w komplecie z patronatem na nasz walny zjazd przybyć.

Zarząd okręgowy:

Ks. Fiedler, — Malicki, — Kuskowski,
Hildebrandt, — Szymański.

PROGRAM W KINACH.

COI Dziś emjera dawno zapowiadanego wspaniałego dramatu sensacyjnego p. t. „Kapitan Hazard”. W roli tajemniczego „kapitana” rycerski Tim Mc Coy a partnerka jego jest słynna piękność Marion Douglas. Nadprogram wymieniona komedia p. t. „Cyryl na poczekaniu” oraz tygodnik aktualności.

KRYSTAL wyświetla dziś po raz ostatni z niezwykłą prawdą życiową dramat p. t. „Początek kochanki” czyli „Zapóźno” z Henny Porten i Ledererem w rolach głównych. Obraz ten o pięknej treści radzimy zobaczyć. Nadprogram interesująca fabrykacja olbrzymich samolotów.

MARYSIENKA dziś po raz ostatni wyświetla wspaniały dramat p. t. „Żelazna maska”, wykonany wg powieści Al. Dumasa p. t. „W 20 lat później”.

NOWOŚCI Dziś premiera przeducznego dramatu p. t. „Ulubienica załogi”, w którym pokazano momenty uczuciowe, pełne poezji o pierwszorzędnym walorach emocjonalnych i silnych akcentach dramaturgicznych. W rolach głównych Clara Bow i James Holl. Nadprogram „Tygodnik Paramount”.

OKO wyświetla z niebywałym powodzeniem wspaniały dramat p. t. „Nieśmiertelna miłość”, nadprogram 2-aktowa komedia i występy artystyczne na scenie.

PAW gra z wielkim powodzeniem „Kariery panny Dodo” z udziałem Harrego Liedtkego, prócz tego bogaty nadprogram. Na scenie śpiew, tańce i gościnne występy komika „Franka flegmatyka”.
Ze sportu.

WOJSKOWE wyświetla sensacyjny dramat z Maciestem p. t. „Obrzymi gór”, 10 aktów zmagających się szlachetności ze złem. Nadprogram komedia i tygodnik. Początek seansów jak zwykle.

PIANINA

w pierwszorzędnym wykonaniu

poleca (31253)

także przy dogodnych warunkach spłaty

B. SOMMERFELD
BYDGOSZCZ, ULICA ŚNIADECKICH 56.

Największa Fabryka Pianin w Polsce.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

PIĄTEK, 21 LUTEGO.

18,45—19,15: Wilno. Audycja wesoła.
19,15: Koszyce. Bozo Lovric: „Odkupiciel” misterjum w 3 aktach.
20,00: Hamburg. Utwory Czajkowskiego. Transmisja z Musikhalle.
20,00: Lipsk. Koncert symfoniczny Filh. drezdeńskiej.
20,00—23,00: Kopenhaga. „Wesele Figara” opera w 4 aktach Mozarta.
20,30: Berlin. „Trubadur”, opera Verdi’ego.
21,00: London. Koncert symfoniczny. Transmisja z Queen’s Hall.
21,25: Budapeszt. „Cyryl i Sewilski” — Rossini’ego.
21,45: Paryż. „Zaczarowany flet” opera Mozarta.

Z życia towarzystw.

K. S. „Brda”. Zebranie zarządu w czwartek nie odbędzie się, lecz w sobotę 22 bm. o 5-ej, w lokalu p. Kamińskiego, ul. Grunwaldzka. Zebranie miesięczne o godz. 7.

Towarzystwo Przemysłowo-Rzemieślnicze. Roczne walne zebranie odbędzie się dnia 21. bm. o godz. 8 wiecz. w Resursie Kupieckiej; ul. Jagiellońska.

K. S. A. „Siła”. W piątek, 21. bm. po wieczniach schadzka koleżeńska w sprawach zawodów o mistrz. okręgu.

Bydź Tow. Wioślarskie. Roczne walne zebranie w czwartek 27 bm. o godz. 7,30 wiecz. w hotelu Lengninga.

S. M. P. „Gwiazda” przy par. św. Trójcy. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 20. bm. o godz. 7,30 wieczorem.

„Sokół” żeński. Dziś w czwartek lekcja śpiewu wieczorem o godz. 8. Liczny udział i punktualne przybycie bardzo pożądane. Młodzież ewiczy dziś od godz. 5 po poł.

Kat. Tow. Robotników Polskich przy kościele św. Trójcy. Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę 23. bm. o godz. 4,30 w Domu Katolickim.

Zawody bokserskie w Sokole I. Dnia 21. bm. o godz. 12 w południe odbędą się w sali gimn. przy ul. Kordeckiego pierwsze zawody bokserskie o mistrzostwo Gniazda I. W zawodach biorą udział wszyscy członkowie sekcji bokserskiej, zatem mecz ten zapowiadają się interesująco. Sympatycy mile widziani.

Sokół IV. Bielawy. Zebranie komisji zabawowej w sobotę, 22 bm. o godz. 19, w sali siedziby Instytutu Rolniczego, ul. Zacisze 7.

Filja budowlana Z. Z. P. Zbiórka wszystkich członków, celem wzięcia udziału w pogrzebie s. p. Szymańskiego Michała odbędzie się 21 bm. o godz. 16, przy ul. Malborskiej 8.

K. S. „Polonia”, oddz. młodzieży. W piątek, 21 bm. o godz. 19 zebranie w szkole wydział. męskiej. Sprawy bardzo ważne.

Kat. Tow. Robotników Polskich przy parafii św. Trójcy. Pogrzeb członka s. p. Michała Szymańskiego, dn. 21 bm. o godz. 16,15 z domu żałoby przy ul. Malborskiej 8. O liczny udział członków proszą zarząd.

Kol. K. S. „Sparta”, sekcja ping-pong. Dnia 22 bm. w sobotę o godz. 18 w Kasynie Kolej. przy ul. Zygmunta Augusta odbędzie się schadzka, na którą wszystkich b. członków zapraszamy.

„Dzwon”. W czwartek o godz. 8 lekcja całego chóru, w szkole na Okolu.

Sokół I. Zebranie plenarne odbędzie się 20. bm. o godz. 20 w lokalu Lengninga.

Bank Polski płacił w dniu 20 lutego za:

dolary amerykańskie	8,83—8,84
funtów szterlingów	43,18
franki szwajcarskie	171,36
franki francuskie	34,76
marki niemieckie	211,95
guldeny gdańskie	172,54
szylingi austriackie	125,08
liry włoskie	46,49
korony czeskie	26,30

Zabawy i bale w Bydgoszczy.

Bal Fredrowski artystów Teatru Miejskiego odbędzie się dnia 22. bm. w salach hotelu „Pod Orłem”. Bal urozmaica: artystyczny kabaret z udziałem najlepszych sił teatru, wybór królowej balu oraz inne niespodzianki. Prosimy o pośpiech w zamawianiu reszty stolików w sali kawiarnianej, gdzie odbędzie się kabaret w zarządzie restauracji. Osoby nie mające jeszcze zaproszeń, proszone są o zgłaszanie się (listowne, osobiste lub telefoniczne) do zarządu filji Z. A. S. P. przy teatrze. Stroje balowe lub wszelkie kostiumy! Dochód na „Dom aktora”.

Pracownicy Elekrowni, zorganizowani w Chrz. Zjednoczeniu Zawodowem, urządzają w sobotę, 22. bm. w sali Rzeźni Miejskiej wielki bal karnawałowy przy udziale lubianej orkiestry tramwajarzy, która w ubawianiu gości jest niestrudzona.

Stolarze i Ch. Z. Z., których zabawy słyną z humoru i niespodzianek, bawią się w sobotę, dnia 22. bm. w pięknie przybranej sali p. Kocerki przy ulicy św. Trójcy. Do tańców przygrywać będzie pierwszorzędną orkiestra.

Wielki bal karnawałowy urządzi Związek Szóferów w Bydgoszczy; odbędzie się on dnia 22 bm. w sali Wicherta „Stara Bydgoszcz” przy ulicy Grodzkiej. Początek o godz. 20. Maski mile widziane.

Piękny wieczór. Tow. śpiewu św. Cecylii przy kościele w Sierniecku urządzi w sobotę, 22. bm. w sali p. Kadowej w Brdujściu wieczorek taneczny i powtórzenie przedstawienia amatorskiego p. t. „Obrona Trembowli” i wesoła farsę p. t. „Generalna próba”, poczem tańce z rozmaitemi niepodziankami. Początek o godz. 19. O liczny udział obywatelstwa z Bydgoszczy i okolicy proszą zarząd.

Sokół X., który skupia w swoim gronie dzielną młodzież Wielkich Bartodziejów, urządzi zabawę karnawałową w niedzielę, dnia 23 bm. w sali p. Pracharskiego (w parku). Zaba-

Cedula urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAN, dnia 19 lutego 1930 roku.
5% Pożyczka konwersyjna 51,00—00,00
8% dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kred. 00,00—90,50
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 00,00—19,50
Tendencja: Spokojna.

Plody Rolnicze

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg
reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 19 lutego 1930.

Pszensica marchyjska	231,00—234,00
Tendencja mocniejsza.	
Zyto marchyjskie	159,00—163,00
Tendencja	
Owies marchyjski	124,00—135,00
Tendencja dla owsa mocniejsza.	
Jęczmień browarny	160,00—170,00
Jęczmień pastewny i przemysłowy	140,00—150,00
Tendencja dla jęczmienia spokojna.	
Kukurydza	000,00—000,00
Tendencja dla kukurydzy	
Mąka pszenna	34,75—27,50
Tendencja stała.	
Mąka żytnia	21,00—24,50
Tendencja lekko utrzymana.	
Otreby pszenne	08,00—08,50
Tendencja stała.	
Otreby żytnie	7,75—7,25
Tendencja bez zainteresowania.	
Groch Victorja	22,00—29,00
Groch jadalny polny	20,00—22,00
Groch pastewny	17,00—16,00
Peluszka	16,50—18,50
Wyka	18,50—23,00
Łubin niebieski	14,00—13,00
Łubin żółty	17,50—16,00
Seradela	23,00—28,00
Makuch rzepakowy	15,50—16,00
Makuch iniany	18,00—19,00
Wytloki suszone	06,70—06,80
Śrót Soja	14,20—15,30
Płatki ziemniaczane	13,00—13,50

Ceny targowe w Bydgoszczy w dniu 19 lutego.

Mięso: wołowina 1,20—1,80, wieprzowina 1,60—2,00, sionina 1,80—1,90, baranina 1,20—1,60, cielęcina 1,20—1,60, smalec 2,40, sadło 1,90—2,00.

Nabiał: jajka 2,40—2,50, masło 2,50—2,60, ser 45—50 gr.

Jarzyzny: marchew 15 gr, buraki 15—20 gr, fasolka 70 gr, groch 30—50 gr, brukiew 15 gr, włoszczyzna funt 40—50 gr, cebula 15 gr, kapusta 20 gr, czerwona 40 gr, włoska 50 gr, brukselska 1,00—1,20, kalarepa 20—30 gr.

Drób: gołąbki 1,00—1,20, kury 4,00—8,00, gęsi 12,00—15,00, kaczki 5,00—9,00, indyki 10,00 do 16,00.

Ryby: liny 2,00—3,00, szczupaki 1,80—2,50, okonie 0,60—1,50, karpie 2,00—3,00, płotki 50 do 80 gr, leszcze 0,80—2,00.

Stan wody we Wiśle 20. II. Zawichost 1,00; Warszawa 1,10; Płock 0,50; Toruń 0,30; Fordon 0,27; Chełmno 0,36; Grudziądz 0,43; Korzeniewo 0,55; Piekło — 0,12; Tczew — 0,48; Einlage 2,12; Schievenhorst 2,36.

Komunikat nr. 2/30

Pom. Związku Okręgowego Piłki Nożnej.

Zarząd Pomorskiego Okr. Okr. Kol. Sędziów P. N. w Bydgoszczy urządzi w okresie zimowym 1929-30 szereg prac i wykładów a mianowicie:

1. **Zasady gry piłki nożnej** w dniach 21, 25, 28 bm. w lokalu Resursy kupieckiej, każdorazowo o godz. 19,30 dla klubów zrzeszonych Pom. Z. O. P. N.

2. **Ważność funkcji sędziego liniowego** na zawodach dla klubów zrzeszonych w P. Z. O. N. N. w dniu 7 marca w lokalu Resursy Kupieckiej o godz. 19,30.

3. **Kurs dla kandydatów sędziowskich,** który rozpocznie się dnia 27. bm. o godz. 19,30 w lokalu „Wielkopolska” ul. Dworcowa 32. Zapisy na powyższy kurs przyjmuje się do dnia 26. bm. sekretarz P. Z. O. P. N. p. Cyrankiewicz, Bydgoszcz, Urząd Pocztowy nr. 1.

4. **Pogadanka dla sędziów rzeczywistych,** tymczasowych i kandydatów sędziów, którzy przesłuchali kurs w grudniu 29 r. odbędzie się dnia 20. bm. w lokalu „Wielkopolska” ulica Dworcowa nr. 32.

Prosimy zarządy poszczególnych klubów, by zechciały swych członków zachęcać do korzystania z tych wykładów.

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

RYNARZEWO.

Zebranie Chrzęśc. Demokracji odbędzie się w niedzielę zaraz po sumie w sali p. **Banacha.** Z powodu ważności referatu, jaki przez red. p. **Kobierskiego** wygłoszony będzie, uprzejmie zapraszamy Sz. Panie i Panów z miasta Rynarzewa i okolicy. O liczne i punktualne przybycie proszę

Sekretarjat Ch. D.

Kino Nowości
Mostowa 5. Telefon 386.
Pocz. o 7 i 9, w niedzielę o 3³⁰ i 5¹⁰
Premiera!

Najgłośniejsza gwiazda
filmowa, ulubienica
publicz. całego świata

Clara Bow

w przednim dramacie w którym pokazano momen-
ty uczuciowe, pełne poezji o pierwszorzędnych walorach
emocjonalnych i silnych akcentów dramatycznych.

Partnerem genialnej
artystki niezrównany
James Hall

Nadprogram:
Tyg. Paramount
aktualności.

— **Otwarcie konsulatu węgierskiego w Poznaniu.** Pan Prezydent Rzplitej udzielił w dn. 6 lutego br. egzequatur p. **Tadeuszowi Drzażdżyńskiemu**, konsulowi honorowemu Królestwa Węgier na obszar województw poznańskiego i pomorskiego z siedzibą w Poznaniu.

— **Wielki koncert w SAVOY'u.** Chcąc przyjąć z pomocą bezrobotnym naszego miasta, dyrekcja kawiarni „Savoy” organizuje z pomocą tut. garnizonu serię koncertów, połączonych orkiestr wojskowych. Koncert inauguracyjny odbędzie się dzisiaj (w czwartek) od godz. 17-ej. Zespół najlepszych sił artystycznych liczy 16 osób i daje gwarancję wielkiego powodzenia. — Dyrekcja „Savoy” oddaje 10% z dziennych dochodów na bezrobotnych. Znamy muzyki pospieszą na pewno chętnie do Savoy'u, gdzie można mile spędzić czas, a zarazem pomóc tym najniebezpieczniejszym wśród współobywateli.

— **Zamiast wieńca na trumnę śp. Antoniny Wypijewskiej** 5 zł na bezrobotnych złożyła p. Bernarda Skoraczewska.

— **Ostre strzelanie bojowe.** Dnia 22. bm. przeprowadza 61 p. p. Włkp. ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15 dym. piech. w Jachnicach. Wszelkie drogi w tym kierunku strzeżone będą przez posterunki własne.

— **Ladnie się odwzięczyła.** Do policji wpłynęło doniesienie p. Helmuta B., który podał, iż dnia 18 bm. wracając wieczorem do domu, spotkał na schodach jednego z domów przy ulicy Gdańskiej, jakąś niewiastę, która prosiła go o przenocowanie jej bodaj przez jedną noc, gdyż jest tak biedną, że nie ma gdzie głowę złożyć. Pan B. litując się nad nieszczęśliwą kobietą, zabrał ją z sobą do mieszkania, a nakarmiwszy, dał jej oddzielny pokój, w którym mogła swobodnie przenocować. Rano jednak, gdy p. B. chciał nieznaną zaprosić do śniadania, zdziwił się niepomiernie, nie zastawszy gościa w pokoju. Następnie stwierdził, że wraz z gościem ulotniła się również jego biżuteria i garderoba.

— **Ujęcie fałszywego inżyniera.** Ujęto w Nowogrodzku znanego na bruku bydgoskim oszusta podającego się za inżyniera Arno Józefa Falezona. Był on poszukiwany przez tut. władze za cały szereg oszustw.

Liga Morska i Rieczna oddział bydgoski

zrobiła swój doroczny obrachunek na walnym zgromadzeniu dnia 17 bm., któremu przewodniczył wiceadmirał Biergieł. Oddział bydgoski liczy 130 członków czynnych i 700 młodzieży w różnych kółkach gimnazjalnych itp. W kasie znajduje się 1412 zł. Współpraca z okręgowym Komitetem Floty Narodowej jest nawiązana i odbywa się harmonijnie. Na wniosek emer. kapitana Marynowskiego uchwalono zwrócić się do władz centralnych w Warszawie z prośbą o roztoczenie opieki nad zamierającą u nas żegluga śródlądowa.

Do zarządu oddziału Ligi Morskiej i Riecznej wybrano pp. radcę Tabeau, kap. Bielczyka, kap. Koca, Tyborskiego, Borysa, dra Drwiągę, Machnikowskiego, Mazurkiewicza, Kunickiego, drową Jaworowiczową i panią Justynę Siwekówną. Komisja rewizyjna składa się z pp. inż. budown. Webera, prof. Hanusiaka i Rosta.

Ścisłejszy zarząd ukonstytuował się jak następuje: Tabeau — prezes, Dr. Drwiąga — I wiceprezes, Tyborski — II wiceprezes kap. Bielczyk — sekretarz, Siwekówna — zast. sekr., Borys — skarbnik.

Koło Przyjaciół Harcerstwa.

Harcerstwo bydgoskie — hufiec żeński i męski — rozwinęło się w ostatnich latach dość poważnie i liczy obecnie około tysiąca młodzieży obojga płci.

Hufiec żeński, grupuje się w 8 drużynach, z czego 7 należy do typu drużyn szkolnych oraz 1 poza-szkolna. Hufiec prowadzi dlną inż. A. Kossobudzką. Hufiec męski — liczniej — posiada 22 drużyn, z których 9 należy do typu drużyn szkół średnich, 10 — szkół powszechnych oraz 3 poza-szkolne. Hufiec męski prowadzi dh. K. Papiński. Oba hufce wchodzi w skład Oddziału Włkp. Chorągwi Poznańskiej Żeńskiej i Męskiej.

Wartości twórcze samorządnej młodzieźczej pracy, jakie harcerstwo wnosi do ogólnego wychowania narodowego, to wysoki ideał moralny, stawiany jednostce i zbiorowości, czynny i radosny stosunek dziecka i młodzieńca do przyrody, pogodny stosunek do życia i jego codziennych utrapień, nowa kultura społeczna, wyrabianie tężyzny fizycznej, a które w sumie dają wzorowego

obywatela. Jak widzimy harcerstwo wnosi cały szereg niezaprzeczonych walorów, pomimo tego jednak zainteresowanie się starszego społeczeństwa tą organizacją jest naogół słabe i nie w tej mierze, na jakie zasługuje. Tutaj potrzebna jest współpraca starszego społeczeństwa, grupującego się w Kole Przyjaciół Harcerstwa. Podstawową pracą takiego Koła jest niesienie pomocy moralnej i materialnej drużynom harcerskim, usuwanie braków w pracy drużyn, jednanie opinii dla ruchu harcerskiego, oraz poparcie młodzieży powagą i autorytetem starszych przyjaciół w ich dążeniach.

Rozumiejac wielką doniosłość tej współpracy starszego społeczeństwa z organizacją harcerską, Komitet organizacyjny Koła Przyjaciół Harcerstwa w Bydgoszczy prosi Szan. Obywatelstwo na zebranie organizacyjne Koła, które odbędzie się w dniu 21 bm. o godz. 20 w sali Kasyna 62 pp. przy ulicy Marszałka Focha 78.

Komitet.

Polskie Stronnictwo Chrześc. Demokracji

Nadzwyczajne zebranie wszystkich członków poszczególnych kół Ch. D. w Bydgoszczy odbędzie się w niedzielę, dnia 23 bm. o godzinie 12-tej w poł. w hotelu Lengninga przy ul. Długiej 56. — Referat wygłosi poseł na sejm p. Czeszewski z Poznania. O gremjalny udział i punktualne przybycie członków prosi

Zarząd Okręgowy.

Złodziej skradł kosz z jajami i groził rewolwerem.

Dnia 19 bm. w godzinach rannych, jechał szosą szubińską w stronę Bydgoszczy gospodarz Gładzik, zamieszkały w Cielu pod Bydgoszczą, wioząc na targ jaja. W pewnej chwili wskoczył eichaczem na wóz jakiś drab i ściągnął duży kosz z jajami. Gospodarz, drzemając widocznie na wozie, nie zauważył kradzieży, lecz zauważył przejeżdżający szosą na rowerze p. Franciszek Wieczorek, dozorca drogowy, który usiłował złodzieja zatrzymać, doganiając go na rowerze. Bezczelny złodziej, gdy p. W. zbliżył się do niego, dobył z kieszeni brzoynng i mierząc do p. W., zagroził, że jeżeli się nie

cofnie, zastrzeli go. Wobec takiego wystąpienia bandyty, p. W. nie mając przy sobie żadnej broni, zmuszony był odstąpić od ujęcia opryszka. Powiadomił jednak natychmiast poszkodowanego gospodarza, jakoteż policję, która przedsięwzięła pościg za bandytą i przytrzymała mocno podejrzanego o tę sprawkę niejakiego Michała A., u którego znaleziono kosz z jajami. Zawezwano do konfrontacji z ujętym p. W. oraz poszkodowanego gospodarza, którzy ostatecznie stwierdzają, czy ujęty jest identyczny z owym bandytą.

Zagadkowa sprawa.

Do policji wpłynęły doniesienia, że jakaś firma „Mazowsze” w Poznaniu, przy ulicy Matejki 46, porozklejała w korytarzu biura Pośrednictwa Pracy w Bydgoszczy, jakoteż na parkanach, afisze, wzywające bezrobotnych do pisemnego zgłaszania się, celem otrzymania zajęć w charakterze agentów. Znaczna liczba bezrobotnych przestała swe oferty, na co w odpowiedzi firma przysłała im cenniki, katalogi oraz karty zamówień na maszyny rolnicze, maszyny mleczarskie, rowery i inne, jakoteż upoważnienia do zbierania zamówień i zadatków. Na poczet poczynionych zamówień każdy z zaangażowanych agentów upoważniony był do pobierania pewnych wpłat, które, po odciążeniu sobie prowizji, obowiązany był przestać do firmy.

Bezrobotni zabrali się sumiennie do pracy, zbierając różne zamówienia i pobierając na nie wpłaty, które następnie odsyłali pod

adresem wymienionej firmy. Tymczasem zamawiający oczekują już kilka tygodni na skuteczenie zamówień, lecz dotychczas bez żadnego rezultatu. Agenci, monitorowani przez zamawiających, odnieśli się listownie z zapytaniem do firmy „Mazowsze”, która jednak milczy, jak grób, nie dając na listę żadnej odpowiedzi. Wobec tego zainteresowani zwrócili się do władz policyjnych, które czynią obecnie dochodzenia w tej zagadkowej sprawie. O wyniku dochodzeń nie omieszkamy donieść naszym czytelnikom.

Dziesięciolecie Szkoły Przemysłowo-Dokształcającej.

W ubiegły piątek odbyła się w sali restauracji „Pod Lwem” wieczornica z okazji dziesięciolecia Szkoły Przemysłowo-Dokształcającej, zorganizowana przez Kolegium Nauczycielskie „S. P. D.”

Uroczystość zagał p. dyr. Weimann, witając obecnych na wieczornicy ks. Fiedlera, prezesa Izby Rzemieślniczej p. Grzeszkowiaka, syndyka p. Dułkiewicza, rektora Szeszyckiego i personel nauczycielski, a przemówienie swe zakończył okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej i Pana Prezydenta.

Właściwy program uroczystości uzupełnił referat „Z karty dziejowej Szk. Przem.-Dokształcającej” nauczyciela p. Gruszczyńskiego, który zapoznał obecnych z bogatą kroniką przeżyć tej pożytecznej instytucji zawodowo-oświatowej. Następnie wiersz na dziesięciolecie wypowiedziany przez ucznia Damskiego, odczyt „Powstanie i rozwój rzemiosła” wygłoszony przez ucznia Łukowicza, „Apel do młodzieży Szkoły Przemysł.-Dokształcającej” wypowiedziany przez ucz-

Tragedja Zosi.

Ten do góry nos zadarty
Była Zosi wielka troska,
Bo nie lubią tego chłopcy
Gdy zadziera dziewczę noska.

Więc w „Salonie” nosek Zosi
Napuścili parafinę,
Proszę patrzeć — przez ten zabieg,
Jaki cud się stał z dziewczyną.

Lecz gdy Zosi nos się rozgrzał,
Djabli wzięli całą sztukę,
Parafina się stopiła,
Zamiast noska — ma dziś klukę!

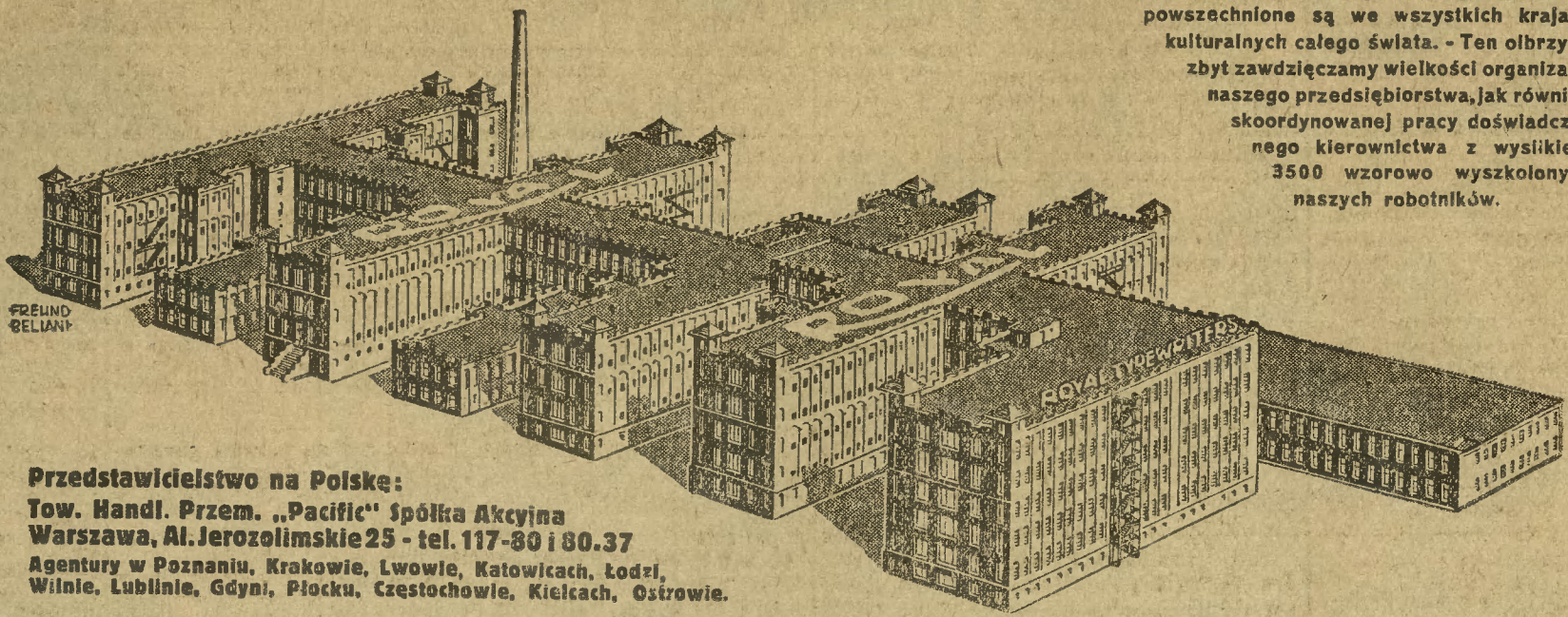
— **Rozrost Tow. Ośw. Relig. pod wezwaniem św. Ignacego.** W ub. niedzielę odbyło się zebranie Tow. Ignacego pod przewodnictwem prezesa p. Jagodzińskiego. Po odczytaniu protokołu przez sekr. p. Hoffmana przyjęto na członków aż 41 osób, co dowodzi o życiu twórczym całego towarzystwa. Następnie p. prof. Lipezyński wygłosił bardzo piękny referat o powstaniu pieniądza. Nad referatem odbyła się bardzo ożywiona dyskusja. Omawiano projekt obchodu czterdziestolecia towarzystwa oraz 5-lecia „Chopina”, który przypada w czerwcu. Po załatwieniu spraw formalnych prezes zamknął zebranie.

Zachęcamy

sympatyków naszych i szanownych czytelników do zaabonowania „DZIENNIKA BYDGOSKIEGO” na miesiąc marzec. Przedpłata wynosi tylko 3,15 złote.

ROYAL TYPEWRITER COMPANY, INC. NEW YORK

Przedstawicielstwo na Polskę:

Tow. Handl. Przem. „Pacific” Spółka Akcyjna
Warszawa, Al. Jerozolimskie 25 - tel. 117-30 i 80.37

Agentury w Poznaniu, Krakowie, Lwowie, Katowicach, Łodzi,
Wielkie, Lublinie, Gdyni, Płocku, Częstochowie, Kielcach, Ostrowie.

Rozwój bez przykładu

.... jest to wyrazem dwudziestoletniej historii przedsiębiorstwa naszego. Wyroby nasze rozpowszechnione są we wszystkich krajach kulturalnych całego świata. - Ten olbrzymi zbył zawdzięczamy wielkości organizacji naszego przedsiębiorstwa, jak również skoordynowanej pracy doświadczanego kierownictwa z wysiłkiem 3500 wzorowo wyszkolonych naszych robotników.

4436)

Ostatnie wiadomości.

Warszawa, 20. 2. (Tel. wł.) Po bardzo burzliwej dyskusji na posiedzeniu rady adwokackiej, były minister sprawiedliwości Car został przyjęty do adwokatury.

Warszawa, 20. 2. (Tel. wł.) W dyskusji gospodarczej, którą Sejm ma przeprowadzić w najbliższym czasie z inicjatywy stronnictw centrowych i lewicowych, zabiorą głos przedstawiciele rządu a mianowicie ministrowie skarbu, przemysłu i handlu oraz rolnictwa.

Warszawa, 20. 2. (Tel. wł.) W przydzium Rady Ministrów odbyła się konferencja w sprawie prac nad budżetem w Senacie. Uczestniczyli na tej konferencji premier Bartel, minister Matuszewski i prezes senackiej komisji budżetowej senator Gliwicki.

Warszawa, 20. 2. (Tel. wł.) Wczoraj po południu premier Bartel był w Belwedrze na konferencji u marszałka Piłsudskiego. Konferencja trwała 2 godziny.

Nowe władze Tow. Naukowego w Toruniu.

Toruń, 19. 2. (Pat.) Dnia 19. bm. odbyło się walne zebranie Towarzystwa Naukowego w Toruniu oraz doroczne posiedzenie tegoż towarzystwa, ku uczczeniu 457-ej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Na walnym zebraniu został wybrany nowy zarząd w osobach prezes — ks. Alfons Mańkowski, wiceprezes — dr. Otto Steinborn, skarbnik — dr. Stanisław Woyda, sekretarz — dyr. Zygmunt Mocarski, redaktor wydawnictw — ks. dr. Władysław Łęga, oraz członek p. Kazimierz Sochaniewicz i konserwator zabytków Gwido Chmarzyński. Na uroczystym posiedzeniu po przemówieniu prezesa ks. Mańkowskiego wygłosili odczyty p. Chmarzyński, pod tyt. „Dwoistość sztuki na Pomorzu w okresie rządów krzyżackich” oraz dyr. Z. Mocarski p. t. „Reforma Książnicy Miejskiej im. Kopernika w 1929 r.”

Urlop wypoczynkowy wojewody Lamota.

Toruń, 19. 2. (Pat.) P. wojewoda pomorski Wiktor Lamot rozpoczyna z dn. 21. bm. 10-dniowy urlop wypoczynkowy. Na czas nieobecności p. wojewody zastępował go będzie p. wicewojewoda dr. Seydlitz.

„Proces” przeciw królowi Jagielle ukończony.

Tytuł w ks. litewskiego odebrano. — Wyrokiem sądu Polska ma zwrócić Litwie Wilno.

Kowno. (AW) Radjostacja kowieńska ogłosiła wyrok sądu koszedarskiego w sprawie króla Jagielle, o czym poprzednio podawaliśmy. Po wyciszeniu wszystkich „przestępstw” Jagielle sąd uznał króla Jagielle winnym złamania przysięgi danej ojcu, Olgierdowi, wynaradawiania litwinów, łamania ich jednności, przyjęcia katolicyzmu, przyznawanie wielkich ziem duchowieństwu katolickiemu i t. p. Następnie Jagielle został oskarżony o zamordowanie Kiejstuta, i oddanie Litwy Polsce. Za wszystkie te „przestępstwa” sąd skazał Jagielle na wykreślenie jego imienia z historii Litwy, odebrania mu tytułu w.

ks. litewskiego i nakazał wszystkim uważać Jagielle jedynie za króla polskiego. Powództwo cywilne ziem trockozmudzkich uwzględniło w ten sposób, że ponieważ Polacy są spadkobiercami Jagielle, więc do 27 października r. b. muszą zwrócić Litwie Wilno. (!!) Wyrok podpisał prezes sądu Olszacki, członkowie Weisznis i Paciulis.

Jak wygląda obóz Be-Be? Nie jest on jednolity, składa się bowiem z 7 grup.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 20. 2. Organ socjalistów „Robotnik” zamieszcza dziś list od osoby „dobrze” poinformowanej, a podpisanej literami L. T. o wewnętrznych stosunkach klubu B. B. W liście tym czytamy:

„Wewnątrz obozu B. B. w Sejmie i w Senacie istnieją następujące zorganizowania i wyodrębnione formalnie grupy.

- 1) Zjednoczenie Pracy miast i wsi z postem Leśnickim na czele,
- 2) Partja Pracy (prof. Krzyżanowski, postowie Dybowski i Kościalkowski),
- 3) Grupa konserwatystów,
- 4) Grupa Stapińskiego,
- 5) Grupa Wiościańska Bojki,
- 6) Grupa tzw. N. P. R.-lewica.

Kierownictwo klubu spoczywa jak wiadomo w rękach tzw. pułkowników: Sławka, Polakiewicza, Koca i Jędrzejewicza, którzy są faktycznie kierującymi czynnikami, reprezentującymi na terenie klubu wolę i życzenia marszałka Piłsudskiego.

Wewnątrz odłamów wymienionych poprzednio istnieją ludzie idący ręką w rękę z pułkownikami względnie wykonujących biernie ich życzenia, a więc Piasecki i Targowski, z pośród konserwatystów poseł Kościalkowski, ostatnio w Partji Pracy.

Dziewiąty dzień procesu przeciw P.P.S. lewicy. Oryginalne zeznanie Merkel-Sokolicz. — Po otrzymaniu poborów Czuma hu!ał z całym towarzystwem.

Katowice, 19. 2. (AW.) Dziś w dziewiątym dniu procesu przeciwko PPS lewicy przesłuchano w dalszym ciągu świadków. Abrama Morgensterna z Warszawy i Kazimierza Legomskiego z Dąbrowy Górniczej dostawiono do sądu z więzienia, gdzie odsiadywali kary za działalność komunistyczną. Morgenstern na zapytanie, czy jest członkiem PPS lewicy oświadczył, że był i jest członkiem Związku Młodzieży Komunistycznej. Legomski starał się dowiedzieć, że był dwa razy niewinnie skazany. Oryginalne zeznanie złożyła Antonina Merkel-Sokolicz literatka z Warszawy, korespondentka pisma amerykańskiego. Podaje ona, że jest członkiem PPS lewicy, a w czasie zeznania w dłuższym opowiadaniu scharakteryzowała stosunki murzyńskie w Ameryce, które są podobne do stosunków w Polsce. Mówiąc o referacji oskarżonego Ćwika, wygłoszonym na zjeździe w Warszawie, świadek stwierdza, iż nie różnił się niczem od mowy przeciętnej ministra spraw zagranicznych. Świa-

Toruński Klub Sportowy pobił Graciovę

Krynica, 19. 2. (PAT) W dalszym ciągu turnieju hokejowego o mistrzostwo Polski, rozegrano we wtorek wieczorem spotkania następujące: Czarni (Lwów) — TKS. (Toruń) 1:0 (0:0, 0:0, 1:0), AZS. (Wilno) — Polonia (Warszawa) 1:0 (1:0, 0:0, 0:0). W środę rano rozegrano dalsze mecze: AZS. (Wilno) — Warta (Poznań) 1:0 (0:0, 1:0, 0:0), TKS. (Toruń) — Gracovia (Kraków) 4:1 (4:1, 0:0, 0:0).

W Poznaniu skradziono z ulicy taksówkę.

W dniu 18 bm. wieczorem skradziono na ulicy taksówkę opatrzoną numerem PZ 479, którą złodzieje ulotnili się bez śladu. Pościg za złodziejami wdrożono, m. in. przy pomocy radja poznańskiego.

Bezrobotny kelner przemycił w dużych ilościach narkotyki.

Aresztowano w Poznaniu pewnego bezrobotnego kelnera, przy którym znaleziono 180 gramów morfiny w kostkach i 100 gramów kokainy w proszku. Stwierdzono, że aresztowany należy do szajki przemycającej do Polski morfinę. Według przybliżonych przypuszczeń, zdaje się, że w Poznaniu około 6.000 osób zażywa morfinę i kokainę.

Aresztowanie podejrzanych o zamordowanie ś. p. Jana Tochy.

Kościelna, dn. 20. 2. W uzupełnieniu wiadomości podanej przez „Dziennik Bydg.” dotyczącej morderstwa dokonanego na osobie Jana Tochy w Stopolaszkach, donosimy, iż jako podejrzanych o morderstwo przytrzymała policja niej. Holca Maksymiljana, zam. w Więckowach, pow. Kościerzyna, Stobę Feliksa, zam. w Gdyni ul. Świętojańska i Ordonę Franciszkę, zam. w Więckowach, pow. Kościerzyna. Odstawiono ich do więzienia w Kościerzynie.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

„Zakład”. Zakład Panowie wygrali. W Ameryce, w stanie Wisconsin, istnieje od blisko 50 lat miasto Peplin, założone przez polskich osadników z Pomorza.

L. A. T. W. Gruczno. Informacji w tej sprawie może udzielić Zrzeszenie Adeptów Gry Filmowej w Bydgoszczy, Długa 23.

„Unus pro multis”. Odpowiedź dla „przycielca” najlepiej charakteryzuje średnią proporcjonalną wartość umysłowości autora. Pan zdaje się być przedstawicielem nauczycielstwa t. zw. „Ogniskowców”; świadczy o tem kapitalny styl i błędna ortografia. Bodaj tacy „przedstawiciele” rozdili się na pieńku!..

A. R. W. Nim został przysłany rekurs, należało zbadać, czy Urząd Skarbowy podatek dochodowy wyznaczył tylko z dzierżawionej posiadłości, czy też o obu razem. Jeżeli jednak dotyczy to dzierżawy, to trzeba zwrócić się osobiście do Urzędu Skarbowego z prośbą o uzasadnienie takiej decyzji. Sprzeciw wtedy może być skierowany do Izby Skarbowej.

Łęgnowo — Sokół. Poprawione sprawozdanie umieściliśmy już poraz drugi.

S. B. W. Listę głównych wygranych 15 Polskiej Państw. Loterii na cele dobroczynne podawaliśmy, jednak całej listy nie posiadamy. W tej sprawie należy się zwrócić do dyrekcji Polskiej Państw. Loterii w Warszawie.

E. Lewandowski — Chełmża. Informacji udzieli Wydział Konsularny przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie.

J. M. — Wysoka. Na prowadzenie składu konieczny jest potrzebny drugi patent.

P. Szymankiewicz — Szamocin. W tej sprawie prosimy zwrócić się do naszego bratniego organu „Nówego Kurjera” w Poznaniu, św. Marcina 37.

St. Figut — Gniezno. Skierowaliśmy pod właściwym adresem.

dek Stefanik z Sosnowca, członek PPS lewicy wyraża się o świadku Singerze, Buczku i Růmianie, jako o prowokatorach. Ponieważ świadek w swem zeznaniu wplątał rzeczy nie mające nic wspólnego ze sprawą, przewodniczący po kilkakrotnym upomnieniu polecił usunąć go z sali. Świadka Krolewicz, który nie stawił się na rozprawę, sąd skazał na grzywnę 100 zł. Ostatni zeznał po raz drugi świadek Olejarczyk, aspirant urzędu śledczego w Krakowie, który m. in. zeznał, że w czasie aresztowania oskarżonego Gadomskiego znaleziono przy nim 2.095 zł. oraz kwit, który oskarżony usiłował poiknąć. Kwitu tego jednak nie można było odczytać z powodu zamazania. Świadek zeznał, że Ćwik często przebywał w najróżnorodniejszych restauracjach w Krakowie w towarzystwie kobiet, a cały sekretariat PPS lewicy wraz z Czumą, co miesiąc po otrzymaniu poborów bawili się w Krakowie. Jutro w dalszym ciągu przesłuchanie świadków.

POLECENIA

Ondulacja tanio. Sienkiewicza 12. F2475

Akuszerka przyjmuje panie do położenia w domu. E. Stachowikowa, Wągrowiec, Gnieźnieńska 43. 4427

Leżanki kanapy, klubowe garnitury i materace najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka, Welniany Rynek 5-6. 4019

Materace patentowe wykonuje fachowo po cenach fabrycznych Józef Bobkiewicz, Uroczą, wejście Kowalska 5. (4095)

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo 60 morgowe, ziemia pszenno-buraczana, budynki maszynowe, martwy inwentarz nadkompletny, żywy 2 konie, 6 krów dojnych, 2 jałowki, 8 świń, cena 86,000 zł, położenie piękne. Stacja, szkoła, kościół w miejscu, od Bydgoszczy 12 km. z dworca małej kolejki. Mazurek, Morzewiec, pow. Bydgoszcz. 4395

Gospodarstwo 100 morgowe wraz z żywym i martwym inwentarzem w dobrym położeniu zaraz na sprzedaż. Henryk Adolf, Drzycim poczta oraz stacja kolejowa. Drzycim 4372

Korzystnie sprzedam lub wydzierżawię gosp. 36 morg dobrej ziemi. Budynki maszynowe, w tem mały deputat. Wpłaty 8-10 tys. zł. Jan Lemпка, Nowe Giłki, p. Koronowo, pow. Bydgoszcz, stacja kol. Bruchniewo. 4435

Oberżę 27 morgów ziemi pszenno-buraczanej, budynki maszynowe, sala do zabaw z urządzeniem, inwentarz kompletny. Wpłaty 20 tys. zł. reszta na 20 lat hipoteki po 6% i amortyzacja. Gospodarstwo, 28 morgów dobrej ziemi z łąką, cena 20,000 zł z powodu objęcia ojcowizny korzystnie sprzedam. Fr. Garstka, Łukowiec pow. bydgoski stacja małej kolejki w miejscu. 4391

Sprzedam lub wydzierżawię auto towarowo-reklamowe na dogodnych warunkach. Zgłosz. pod „Auto“ do filij Dzien. Bydg. (F4431)

Dom sprzedam 15,000 wpłaty. Wiad. w Dz. Bydg. (4419)

Sprzedam zaraz restaurację z pełną koncesją z powodu zmiany przedsiębiorstwa. Zgł. do Dz. Bydg. pod „24“. (4398)

Skład dobrze zaprowadzony z pokojem i kuchnią z powodu choroby za 2000 zł do oddania. Grundtke, Bydgoszcz, Sniadeckich 33 róg Dworcowej. F2498

Skład robót ręcznych z towarami lub bez na sprzedaż. Sniadeckich 45. 4424

Dwie cegielnie w pełnym ruchu, dobrze prosperujące, każda z nich wyrabia 4 miliony cegieł rocznie z powodu choroby właściciela są na sprzedaż. Zgłosz. pisemne pod „Cegielnia“ przyjmuje M. T. Krzysztowicz, Lwów, Legjonów 1 3711

Piekarnie składy kolonialne, restauracje korzystnie odda. Sokółkowski, Sniadeckich 40. F2436

Oberżę kolonialna, ozród wyliczkowy bezkonkurencyjny, wpłaty 23,000 zł sprzedawca Sokółkowski, Sniadeckich nr. 40. (F2437)

Samochód 5 osobowy w dobrym stanie z wszelkimi prawami do użytku publicznego korzystnie do nabycia. W. Frisch, Bydgoszcz, ul. Piękna 25. (F2283)

Sprzedam do obrzebie zaprowadzony skład kolonialno-żelazny z towarami w centrum 13 tys. miesięc na Pomorzu. Zgł. pod „H. N.“ do Dz. Bydg. 4263

Ubranie 4314 frakowe na tęszą osobę w dobrym stanie tanio sprzedam Zakład krawiecki, Ul. Mostowa 2.

Sprzedam urządzenie fabryczne do wyrobów czekolady oraz druki firmowe. Grudziądz. Długa 16. 4343

Bezpłatnie oddam ziemię ogrodową. Wiatrakowa 4. (4387)

Palto surdutowe czarne na średnią figurę, dobrze utrzymane sprzedam na dogodnych warunkach. Obejrzeć od 7-8, Gdańska 67, niski parter lewo. F2476

Regaly i stoły na sprzedaż. Toruńska 6. (4390)

Bufet i kredens lub kompl. jadalnia tanio na dogodnych warunkach na sprzedaż. Stolarnia, Pomorska 42. (F2490)

Dwa nowe stolarskie warsztaty z żelaznymi śrubami sprzedam. Wozny, Nakło, n./N. Plac Mieczysława 90. (F2480)

Sprzedam 8 biurka, 2 szrubstoki, ławkę stolarską i pasy zapędowe, motor i K. 1. 2000 obrot. Oferty pod „Zaraz 8.“ do filij Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (F2483)

Maszyny do szycia Singera i inne na dogodnych warunkach i tanio sprzedaje Janicki, Bydgoszcz, Sniadeckich nr. 20. F2487

Ładny gramofon i szafeczka ozdobiona do czekolady i herbaty tanio na sprzedaż. Kujawska 41, lewo. 4406

Surdut (4429) i żakiet, b. dobre, tanio na sprzedaż. Skład konfekcyj, Św. Trójcy 22a.

Forlepien czarny, b. dobry, tanio na sprzedaż. Św. Trójcy 22b, III. ptr. 4428

Sypialkę olszową, jasno polerowaną sprzedam korzystnie. Stolarnia, Gdańska 131. (4403)

Radjo-aparat nowe na wszystkie stacje Europy z głośnikiem Philipsa bardzo tanio sprzedam na raty. Alfons Kilian, Marcinkowskiego nr. 11. (3872)

KUPNA

Kamienicę kupię w Bydgoszczy do 120,000 gotówki wpłacie 40,000 i dam nieruchomości dochodową miasto powiatowa wartość 45,000 reszta do umowy, mieszkanie ze składem wolne. Zgłoszenia: Biuro Pogoń Dworcowa 80.

Kupię za natychmiastową zapłatą dobre używane meble oraz dobre pianino. Zgłoszenia z podaniem ceny upraszam do eksped. Dzien. Bydg. pod „Pianino“. (3999)

Kupię (2468) sportowy wózek dziecięcy do siedzenia. Zgłoszenia z ceną do filij Dziennika Bydg. pod „Wózek“.

Kupię używane pompy do głębokości 30 mtr. Wiad. A Kobus, Św. Trójcy 17a. 4438

Kupię aparat fotograficzny. Łożkieta 29, Puchaczewska. F2512

LEKCJE

Łacińskiego francuskiego, greckiego, niemieckiego i polskiego języka nauczy się prędko u doświadczonego nauczyciela. Podgórna 22. (4328)

Wyuczam ondulacji i manicury. Adres w filij Dzien. Bydg. Dworcowa 2. F2471

Udzielam lekcji niemieckiego. Sienkiewicza 12. I prawo. F2474

Samodzielnego prowadzenia ksiąg i zestawienia bilansów z kalkulacją i korespondencją, oraz pisania na maszynach wynozam gruntownie. Także stenografia, rondo i gramatyka niemiecka. Elwertowski, Długa 19, II piętro. 4432

Jako praktyczna gospośnia przejrzyć powinna każda z pań strych i piwnice, aby tam nagromadzone zbedne sprzety domowe spieniężyć, dając drobne ogłoszenie w Dzienniku Bydgoskim. Dochód taki daje bardzo pożądaną zapomogę dla gospodarstwa domowego.

POSADY WOLNE

Solidna instytucja bankowa poszukuje zdolnych zastępców do sprzedaży obligacji premijowych na raty. Niebawła nowość. Bezkonkurencyjnie najwyższe prowizje. Początkujących ponuczamy. Zgłosz. Lwów. Skrytka pocztowa 233. 3710

Poszukujemy organizatorów posiadających sztab zastępców do sprzedaży bardzo korzystnych kombinacji losowych. Oferty: Lwów, Skrytka pocztowa 233. 3712

25 złotych dziennie nietrudno zarobić lekką pracą piśmienną. Zgłoszenia firma Carbon, Udynia. (4136)

Sprzedawaczkę do składu rzeźniczego z dobrymi świadectwami, warunek znajomość języka polskiego i niemieckiego. Zgł. wraz z fotografią i podaniem pensji, Engling, rzeźnictwo Wejherowo. 4451

Fryzjerka i fryzjer potrzebni od 1. 3. do mniejszego miastka. Reflektują tylko na siły pierwszorzędne. Of. proszę skierować do Dz. Bydg. pod „Siła“. (4394)

Rutynowana freblanka i wychowawczyni z dobrymi poleceniami potrzebna do bardzo żywej czteroletniej dziewczynki od 1-go marca do Torunia. Of. do Dz. Bydg. pod „4450“. 4450

Apteka poszukuje w pracow. siły pomocn. męskiej na stałą posadę. Of. z pod. referencji i gaży do Dzien. Bydg. pod „Nr. 152“. 4278

Poszukuje pomocnika cukierniczego zaraz. Jan Wegner, Chef mno, Pomorze, Cukierniakawiana. (4364)

Młodzieniec z lepszej rodziny z własnym rowerem może się zaraz zgłosić do godz. 10 przed poł. Browar Myślicinek. (4433)

Poszukują zaraz lub od 1 marca br. sumienną i pracowitą młodszą pannę do bufetu. Zgłosz. z odpisem świadectw i podaniem pensji przy wolnym utrzymaniu uprasza Restauracja Dworcowa, Tczew. 3850

Stołowy starszy potrzebny zaraz. Osobiście przedstawieni mają pierwszeństwo. Grand Caffee, Starogard. 4397

Potrzebna doświadczona ekspedientka do księgarni. Of. z fotografią do filij Dzien. Bydg. pod „Księgarnia“. (F2492)

Poszukuje potrzebna zaraz. III lewo. F2485

Potrzebna zaraz służąca. Szczęcińska nr. 1, Bielawski restauracja. (F2495)

Dziewczyna która zna wszelkie prace domowe z dobrimi świadectwami potrzebna. Dr. Buzakowska, Fordon, ul. Bydgoska 56. 4414

Chłopak do posyłek potrzebny. Radau, Jagiellońska 35. 4408

Chłopak do posyłek potrzebny. Radau, Jagiellońska 35. 4408

Kwartet lub kwintet, koncertowy jak i jazzbandowy wolny. Adres wskaże Dzien. Bydg. Toruń. (4446)

Kwartet lub trio dobrze zgrany, potrzebny od 1. III. br do większej kawiarni na Pomorzu Zgł. z podaniem warunków do „Par“ Toruń, Szeroka 46 pod „Trio“ 4441

Młodszy pianista zaraz wolny. Zgł. do filij Dzien. Bydg. pod „Młodszy“. (F2434)

Pianistka poszukuje posady Oferty pod „Pianistka“ do filij Dzien. Bydg. F2469

Panienska przyjmie posadę praktykantki biurowej. Zgł. do filij Dzien. Bydg. pod „Praktykantka“. (F2507)

Pomocnik biurowy, zaopatrzonego w pierwszorzędne świadectwa, poszukuje lekką pracę biurową celem dokształcenia się, za skromnym wynagrodzeniem. Laskawe oferty skierować proszę do Dzien. Bydg. pod „Skromny“. 4295

Inteligentna panienska, pisząca biegle na maszynie, poszukuje odpowiedniego zajęcia w godzinach wieczornych. Oferty do Dz. Bydg. pod „Silna C. M.“ 4323

Pomocnik piekarski dzielny w swym zawodzie obeznany w cukierni poszukuje posady od 1. 3. lub zaraz. Miejscowość obojętna. Zgłosz. do filij Dzien. Bydg. pod „Ino“. (F2481)

Poszukuje F2467 stałej posady jako woźnica, za którą pożyczam 1900 złotych. Adres wskaże filja Dz. Bydg.

Młodszy 4442 woźny, bezdzietny poszukuje posady zaraz lub 1 kwietnia, obeznany w ogrodnictwie z centralnym ogrzewaniem domowym. Zgł. do filij Dz. Bydg. Grudziądz pod „Woźny“. F2494

Inteligentna panienska z bardzo porządnego domu, która już pracowała w interesie poszukuje posady, również do interesu jako uczennica lub pomocnica. Adres wskaże filja Dz. Bydg. F2494

Dziewczyna do wszelkich prac domowych potrzebna. Pomorska 34, skład. F2477

Potrzebna dziewczyna chętna, lubiąca dzieci i do wszelkich prac domowych. Adres wskaże filja Dzien. Bydg. F2510

Uczeń piekarski, syn uczciwych rodziców, który pragnąłby wyczyć się piekarstwa może natychmiast się zgłosić. Łukiewicz, mistrz piek. Bydgoszcz, Sniadeckich 8. F2488

Chłopak do posyłek potrzebny zaraz. Bruno Korih, Kordeckiego 3. 4480

Służąca potrzebna. Gdańska 149, III lewo. F2485

Potrzebna zaraz służąca. Szczęcińska nr. 1, Bielawski restauracja. (F2495)

Dziewczyna która zna wszelkie prace domowe z dobrimi świadectwami potrzebna. Dr. Buzakowska, Fordon, ul. Bydgoska 56. 4414

Chłopak do posyłek potrzebny. Radau, Jagiellońska 35. 4408

Chłopak do posyłek potrzebny. Radau, Jagiellońska 35. 4408

Szofer poszukuje posady na samochód prywatny. Lask. zgł. do Dzien. Bydg. pod „Kierowca“. (4185)

Kwartet lub kwintet, koncertowy jak i jazzbandowy wolny. Adres wskaże Dzien. Bydg. Toruń. (4446)

Kwartet lub trio dobrze zgrany, potrzebny od 1. III. br do większej kawiarni na Pomorzu Zgł. z podaniem warunków do „Par“ Toruń, Szeroka 46 pod „Trio“ 4441

Młodszy pianista zaraz wolny. Zgł. do filij Dzien. Bydg. pod „Młodszy“. (F2434)

Pianistka poszukuje posady Oferty pod „Pianistka“ do filij Dzien. Bydg. F2469

Panienska przyjmie posadę praktykantki biurowej. Zgł. do filij Dzien. Bydg. pod „Praktykantka“. (F2507)

Pomocnik biurowy, zaopatrzonego w pierwszorzędne świadectwa, poszukuje lekką pracę biurową celem dokształcenia się, za skromnym wynagrodzeniem. Laskawe oferty skierować proszę do Dzien. Bydg. pod „Skromny“. 4295

Inteligentna panienska, pisząca biegle na maszynie, poszukuje odpowiedniego zajęcia w godzinach wieczornych. Oferty do Dz. Bydg. pod „Silna C. M.“ 4323

Pomocnik piekarski dzielny w swym zawodzie obeznany w cukierni poszukuje posady od 1. 3. lub zaraz. Miejscowość obojętna. Zgłosz. do filij Dzien. Bydg. pod „Ino“. (F2481)

Poszukuje F2467 stałej posady jako woźnica, za którą pożyczam 1900 złotych. Adres wskaże filja Dz. Bydg.

Młodszy 4442 woźny, bezdzietny poszukuje posady zaraz lub 1 kwietnia, obeznany w ogrodnictwie z centralnym ogrzewaniem domowym. Zgł. do filij Dz. Bydg. Grudziądz pod „Woźny“. F2494

Inteligentna panienska z bardzo porządnego domu, która już pracowała w interesie poszukuje posady, również do interesu jako uczennica lub pomocnica. Adres wskaże filja Dz. Bydg. F2494

Dziewczyna do wszelkich prac domowych potrzebna. Pomorska 34, skład. F2477

Potrzebna dziewczyna chętna, lubiąca dzieci i do wszelkich prac domowych. Adres wskaże filja Dzien. Bydg. F2510

Uczeń piekarski, syn uczciwych rodziców, który pragnąłby wyczyć się piekarstwa może natychmiast się zgłosić. Łukiewicz, mistrz piek. Bydgoszcz, Sniadeckich 8. F2488

Chłopak do posyłek potrzebny zaraz. Bruno Korih, Kordeckiego 3. 4480

Służąca potrzebna. Gdańska 149, III lewo. F2485

Potrzebna zaraz służąca. Szczęcińska nr. 1, Bielawski restauracja. (F2495)

Dziewczyna która zna wszelkie prace domowe z dobrimi świadectwami potrzebna. Dr. Buzakowska, Fordon, ul. Bydgoska 56. 4414

Chłopak do posyłek potrzebny. Radau, Jagiellońska 35. 4408

Chłopak do posyłek potrzebny. Radau, Jagiellońska 35. 4408

Szofer poszukuje posady na samochód prywatny. Lask. zgł. do Dzien. Bydg. pod „Kierowca“. (4185)

Kwartet lub kwintet, koncertowy jak i jazzbandowy wolny. Adres wskaże Dzien. Bydg. Toruń. (4446)

Kwartet lub trio dobrze zgrany, potrzebny od 1. III. br do większej kawiarni na Pomorzu Zgł. z podaniem warunków do „Par“ Toruń, Szeroka 46 pod „Trio“ 4441

Poszukuje młyn wodny do dzierżawienia. Oferty nadesłać pod „Młyn C.“ do Dzien. Bydg. 4396

Jeziro rybne około 600 morg na 12 lat korzystnie do wydzierżawienia. Warunek zawodowy rybak i dzierżawa za 5 lat zgóry Zgł. pod „Jeziro“ do „Iro“ biuro ogłoszeń, Bydgoszcz, Herm. Frankego 3. (4363)

Piekarnia w dużej wiosce kościelnej z kompletnym urządzeniem składowym i piekarni, z powodu stosunków rodzinnych zaraz korzystnie do wydzierżawienia. Zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „Piekarnia“. 4356

Do wydzierżawienia skład frontowy od gospodarza. Nowy Rynek 3. 4283

Oberżę dobrze zaprowadzoną w dużej kościelnej wsi wraz z mieszkaniem natchemniast wydzierżawie. Pierwszeństwo mają rezydentanci którzy mają widok uzyskania koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych na własne nazwisko, jak inwalidzi itd. Warunki dzierżawy według umowy. Stacja kolejowa w miejscu. W. Deering, Barkocin pow. kościerzyna. 4315

Korytarz nadający do sprzedaży gazet, z elektrycznym światłem do wynajęcia. Zapisać Br. Szarlowski, skład mebli, Welniany Rynek 7. 4439

MIESZKANIA

Wielki wybór mieszkań 1, 2, 3, 4, 6 pokojowych od 300 zł. „Victoria“, Sniadeckich nr. 22, I. ptr. F247

Pokój i kuchnia od gospodarza do wynajęcia. Kujawska nr. 29. 4389

5 pokojowe mieszkanie umeblowane ślicznie, słoneczne, zdrowe oddam. Of. pod „Z. B“ do filij Dzien. Bydg. F2491

Poszukuję 2-3 pokoje bez lub z meblami dla rodziny z używaną kuchnią za dobrym czynszem miesięcznym. Of. do filij Dzien. Bydg. pod „Inzynier“. (F2489)

Pokój i kuchnia 800 zł wydzierżawi Głowczewski, Stawowa 28. (4452)

Mieszkania 1-2-3-4-5-6 pokojowe wynajmie Nowakowski, ul. Dworcowa 69, tel. 850. F2504

POKOJE

Pokoju elegancko umebl. w śródmieściu poszukuję od 1. 3. Łask. zgł. pod „Solidny“ do Dz. Bydg. (4320)

Bezdzietne lepsze małżeństwo szuka najlepszego pokoju umebl. zaraz lub od 1. 3. Of. do Dz. Bydg. pod „C. L. U.“ 4412

Pokój (F2478) wspólny z całkowitem utrzymaniem wśródmiesiącu od 1 marca wolny, 120 zł miesięcznie. Adres wskaże filja Dzien. Bydg.

2 pokoje umeblowane z urządzeniem kuchni do wynajęcia. Krajskiego nr. 9. F2496

Wspólny pokój do wynajęcia. Podwale 17. F2486

Elegancki pokój dla 2 panów zaraz do wynajęcia. Plac Piastowski 7, I p. I. F2493

Pokój (4418) z całodziennym utrzymaniem dla 1 osoby. Kordeckiego 1, restauracja.

Pokój z utrzymaniem. Zduny 3, I p. 4423

Pokój (4425) inteligentnemu panu na wyższym stanowisku, w spokojnej wili u właściciela. Adr. w Dz. Bydg.

Pokój umebl. dla pana. Wileńska 1, I ptr. lewo. (F2380)

Pokój umebl. dla pana z osobną wejściem do wynajęcia. Św. Florjans 6, I ptr. F2465

Pokój umebl. dla inteligentnego pana z osobnym wejściem do wynajęcia. Zduny 2a, II ptr. (F2452)

Pokój do wynajęcia. Staszica 4, parter lewo. F2502

RÓŻNE

Chorzy i 3237 Ratunek niosą Wam zioła Nitschu, skuteczne we wszystkich chorobach. Wysła zaliczeniem 5 zł plus porto Laboratorium „Herbapol“, Poznań, I. B.

Obiady 1,10 zł, kolacje 1,20 zł poleca „Pomorzanka“ Pomorska 47. (F2405)

Dziecko dziewczynka, 18 miesięcy na własne oddam. Wiad. w Dz. Bydg. F2478

Zgubiłam torebkę skórzaną brązową, paszport, papiery ważne i pieniądze w sobotę, 15. II. na głównym dworcu. Za wysokim wynagrodzeniem uprasza się o zwrot. Klingenberg, ul. Cieszkowskiego 12/13. F2531

Poszukuję 3,000 zł na 3 miesiące lub dłużej. Gwarancja dobra. Procent podług umowy. Zgłosz. pod „3000“ do Dzien. Bydg. 4399

12,000 dam na I. hipotekę lub dobry interes przy odpowiednim oprocentowaniu i gwarancji. Of. pod „I hipoteka“ do filij Dzien. Bydg. F2503

Pies przybił się. Za zwrotem kosztów odebrać go w 14 dniach. W razie nie odebrania, zatrzymuję go na własność. Lubelska 1, I. piętro lewo. 4407

Rękawiczki damskie jasne, zółte (renfer) nowe zużubiono na ulicy Gdańskiej w drodze wieczorem. Za wynagrodzeniem 10 zł oddać do filij Dzien. Bydg. (F2511)

Ostrzeżenie. Ostrzegam przed kupnem sypialki i kuchni od pana Sumsalskiego, Kwiatowa nr. 14, ogłoszone w numerze 42 Dz. Bydg., gdyż takowe są kupione a nie wykończone. Majewska, F-2500

Ostrzegam wszystkich przed dzierżawą restauracji i kupnem urzędowania od p. Tomasza Chabowskiego, gdyż jest moja własnością. Gospodarz domu Wincenty Murzyn, Sowińskiego 2. (4254)

Kawaler lat 25, fachowiec, posiada 5000 zł z powodu braku znajomości szuka panny lub wdówki w celu matrymonialnym. Adres wskaże Dz. Bydg. F-435

Subtelna panienska, inteligentna ołondynka, miłego charakteru czulego serca, religijna, lat 20, posiadająca skład kolonj. zawrze znajomości z panem sympatycznym. Szczęre oferty z fotografią przesyłać do filij Dzien. Bydg. pod „Rozsądna“ - dyskretna. F2470

Matrymonialne

+

Dnia 18-go bm. o godz. 1-iej w nocy zmarł po długich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., mój kochany mąż, nasz najukochańszy i nigdy niezapomniany ojciec, dziadek i teść ś. p.

Michał Szymański

przeżywszy lat 64, o czym donosi w ciężkim smutku pogrążona
Zona i dzieci.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 21 bm. o godz. 4.15 z domu żałoby
Malborska 8.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się. (4386)

Kamieniarczy

i kierownika zakładu kamieniarskiego poszukuje zaraz do mego zakładu na Pomorzu. Zgłoszenia z dołączeniem świadectw do administr. Dziennika Bydgoskiego. 4449

Każdy wtorek i czwartek od godziny 4-tej po poł.

świeże kiszki

z kaszy, z bułek, salcesoniki i wątróbki

A. Chwiałkowski, mistrz rzeźnicki, ul. Dworcowa 81
Telefon nr. 1565. 26982

Przetarg przymusowy.

W sobotę dnia 22 lutego 1930 r. o godz. 10-tej przed południem sprzedać się będzie przy Nowym Rynku nr. 1, w podwórzu największej dającemu za natychmiastową zapłatą następujące przedmioty:

maszynę do pisania, maszynę do szycia, maszynę do robienia gilz, Elektrolux, samochód pociągający marki Forda, umywalkę z lustrem, łóżankę z koldrą, knapę pluszową, komodę z lustrem, bufet, kredens, stół, 12 krzesel, stojak do kwiatów, biurko, wagę decymalną, tombank, lodówkę, wieszak, 3 wiewiórki do mleka, futro męskie, laskę, zegarki damskie i męskie, kolier damski (tis), pies (wilk) 3 brzytwy, 4 lustra małe. 2 maszyny do strzyżenia włosów, kamień do ostrzenia, przyrząd do krajania blachy, 12 butelek wina owocowego, większą ilość obuwia damskiego, dziecięcego, skóry na obuwie, spinek do krawatów, i mankietów i wiele innych drobnych rzeczy. (4440)

Powyzsze przedmioty można obejrzeć godzinę przed licytacją.

Bydgoszcz, dnia 20 lutego 1930 r.
Magistrat.
Oddział Egzekucyjny.

Przetarg przymusowy.

Nieruchomość położona w Gniewie pow. Gniew i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Podzamek tom I. karta 24 na imię Juliana Schwartz, w Gniewie zostanie dnia 14 maja 1930 r. o godz. 10 przedpoł. wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie pokój nr. 3. Nieruchomość jest zapisana pod art. 152 matryki, pod l. 249 księgi podatku budynkowego i ma następujące oznaczenie katastralne: Realność miejska w Gniewie mapa 1, parcele 76 o powierzchni 0.0970 mkw., czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego 0,84 tal., wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 350 mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księgach gruntowych dnia 18 grudnia 1929 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyli im przeczyć. W razie nie zastosowania się do powyższego wezwania, prawa przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po rozszczeniu wierzycieli i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. (4409)

Gniew, dnia 27 stycznia 1930 r. **Sąd Grodzki**

Licytacja

wyciętych drzew owocowych i gałęzi

odbędzie się jak następuje:

We wtorek, dnia 25 lutego br.

- w Makowsku w lokalu P. Bryckiego** o godzinie 10-tej — na wycięcie jesiony i gałęzie w km. 29,6—41,6 szosy Koronowo—Makowsk—Sępólno i gałęzie grabowe km. 1,7—2,7 szosy Makowsko—Motyl
- w Buszkowie w lokalu p. Olejnika** o godzinie 12-tej — na wycięcie jesiony i gałęzie w km. 23,3—29,6 szosy Koronowo—Makowsk
- w Koronowie w lokalu p. Nowaka** o godzinie 15-tej — na wycięcie jesiony w km. 21,5—22,3 szosy Koronowo—Makowsk
- w Gościeradzu w lokalu p. Saganowskiego** o godzinie 17-tej — na wycięcie gałęzie lipowe i jesionowe w km. 10,7—16,1 szosy Bydgoszcz—Koronowo.

W piątek, dnia 28 lutego br.

- w Wudzyniu w lokalu p. Drewki Reinholda** o godzinie 12-tej — na wycięty dąb i gałęzie lipowe i jesionowe w km. 10,1—16,4 szosy Koronowo—Kotomierz
- w Aleksandrowie (Czerwona karczma)** o godzinie 15-tej — na wycięte gałęzie dębowe w km. 14,3—16,1 szosy Bydgoszcz—Świecie.

Bydgoszcz, dnia 17 lutego 1930 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
w z. (—) Dąbrowski, referendarz.

Gazownia Miejska w Żniniu

ma do oddania większą ilość

koku gazowego i smoły surowo-węglowej.

Cena za koks przy odbiorze do 5 ton po 2,75 za 50 kg., ponad 5 ton po 2,50 za 50 kg. loco gazownia Żnin względnie stacja załadowania. Oferty na koks i smołę przyjmuje Magistrat w Żniniu. (4448)

Wywołanie.

Rolnik Czesław Zywert z Dziezdinka wniósł o wywołanie zaginionego listu hipotecznego z daty Koronowo 9. VII. 1897, wydane dla wierzytelności hipotecznej z tytułu schedy po matce oprocentowanej na 5%, a zapisanej w księdze wieczystej Dziezdinek karta 5 w dziale III pod l. 118 na rzecz Romana Zywerta w kwocie 4510,00 mk. Wzywa się posiadacza wyżej wymienionego listu hipotecznego do zgłoszenia swych praw i przedłożenia listu najpóźniej w terminie wywoławczym, który odbędzie się dnia 19 września 1930 o godz. 10 w niżej podpisanym Sądzie pod rygorem pozbawienia mocy prawnej wspomnianego listu hipotecznego Koronowo, dnia 22 stycznia 1930 r. **Sąd Grodzki.** 4447

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
w z. (—) Dąbrowski, referendarz.

Mięso wieprzowe

wszystkich gatunków, jak: polędwica, karbonada, sadło, łebki, stópki, kości z mięsem, mięso bez kości i t. p. kupuje się najtaniej tylko z ubojów eksportowych. Codziennie świeże. Stale wielkie ilości na składzie. (3770)

Sklep sprzedaży: ul. Poznańska 10.

Wielki zakład wulkanizacyjny

składający się z kotła parowego, ławy węzy, ławy form do 7" (muldów) potrzebnych kichów parowych, profili i narzędzi **tanio sprzedam.** Zgłoszenia do Dzien. Bydgosk. pod „Zakład”. (4416)

Savoy

Koncert symfoniczny

Orkiestr Wojskowych Garnizonu Bydgoskiego.

(4400)

Dziś na bezrobotnych

Bacon - Export, Bydgoszcz.

Czytajcie Dziennik Bydgoski!

Kantówki

6x8 do 16x16

szalówki

różnych grubości poszukuje i prosi o oferty

K. Suligowski
Handel drzewa
Bydgoszcz (4413)
ul. Chodkiewicza 34.
Telefon 1264.

Nauki

księgowości, korespondencji i stenografii u dziela (F2398)

G. Vorreau
rewizor ksiąg
Bydgoszcz
ul. Marszałka Focha 14.

Reperuje
spuszczone oczka u pończoch, Henryka Dietza 4.
22542

Stopień kulturalny narodu jest jego największą siłą.

Zapisz się na członka wspierającego Tow. kulturalno-oświatowego T. C. L.

POLECENIA

Ładownia

i naprawa akumulatorów samochodowych i radiowych, nawijanie dynamo, starterów i magnesów. „DELCO” Gamma 8. (4410)

Gospodarstwo

prywatne około 60 móg z żywym i martwym inwentarzem zaraz na sprzedaż. Władysław Karwasz, Salno pocz. Koronowo, pow. Bydgoszcz. 4421

Dom

ogród za 13,000 sprzedam. Dołński, Szczecińska 7. restauracja F2509

Dom

mały z oficyną tanio na sprzedaż. Orla 41. 4216

Żyrandol

elektr. bardzo elegancki nadający się do salonu lub sali jadalnej ponieważ zbył techny na sprzedaż. Nowy Rynek 11, l. (4453)

Otomany

32672 okazujnie. Jagiellońska 4

Pianino

na sprzedaż. Król. Jadwiwi 10, 11 ptr. (4401)

Powózkę

do skłaniania sprzedam. Pomorska 49/50, podw. F2501

Bardzo

tanio lustro (tremo) knapę pluszową, stół, krzesła, łóżankę, łózka, obuwie, garderobę sprzedam. Sienkiewicza 44, Merkur. F2499

Kuchnia

nowa 100 zł na raty SoWińskiego 2. (F2508)

DZIERZAWY

Lokal

handlowy, nadający się na biuro wydzierżawie od 1 marca przy ulicy Pomorskiej 8a. Informacji udzieli w tym domu Künzel. 4444

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo

22 móg, dom masywny wraz z inwentarzem za 8 tys. na sprzedaż. Ed. Krzyżński, Wrzosa pow. Toruń-Mokre. 4445

Sprzedam

lub wydzierżawie zaraz moją oberżę z urządzeniem hotelowym, składem kolonjal. i 25 morg. dobrej ziemi, w razie wydzierżawienia także bez roli, położone na krzyżówkach Poznań, Bydgoszcz, Gniewno, 2 kościoły, 2 szkoły, mleczarnia. Inwalidzi wojenni mają pierwszeństwo. Of. w niemieckim języku przyjmuje Poelchen. Lešno p. Wągrowiec. (4415)

KLISZE drukarskie

do reklam, druków i katalogów wykonuje pierwszorzędnie w kilku godzinach

POSADY WOLNE

Dzielną

i samodzielną fryzjerkę poszukuję od 1 marca. Język niemiecki konieczny. Utrzymanie i dobre wynagrodzenie. Kalitowski, Fryzjer, Tiegernort, Wolne miasto Gdańsk. 4437

MIESZKANIA

Poszukuje się od 1. 4. b. r. 4 pokojowego mieszkania z kuchnią za wynagrodzeniem. Czysznak płatny za dory. Of. pod „Czysznak” do Dzien. Bydg. (4244)

Gospodarstwo

20 móg w Bydgoszczy bez długu cały dom wolny 3 pokoje i kuchnia na sprzedaż. Kossaka 60. 4426

Dom

4 móg ogrodu 8500 zł, wpłaty 5.000 sprzedam Nowakowski, Dworcowa 69. F2505

DRUKARNIA BYDGOSKA

SPOŁKA AKCYJNA

Wydawnictwo „Dziennika Bydgoskiego” - ul. Poznańska 29/30

POSADY POSZUKUJĄ

Fryzjerka

z egzaminem fachowym zmiany posadę zaraz. Of. pod „Fryzjerka” do Dzien. Bydg. (4422)

ROZNE

Wypożyczam

samochód ciężarowy. Kujawska 27, tel. 1864 (4411)

Skład

kolonjalny 2 pokoje z kuchnią tanio na sprzedaż. Adr. wskaże Dz. Bydg. 4403

Tanio

sprzedam dom ze składem lub bez. Bydgoszcz, Ks. Skorupki 7/8. (4415)

Fasonowanie

kapeluszy damskich i męskich Bydgoszcz, Pomorska 22/23. (16012)

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-linowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł. na dalszych stronach 45 gr. za milim. i tam, szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100%, drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25%, dopłaty. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20%, drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203715 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.